

UPUTE ZA KORIŠTENJE PROGRAMSKOG PAKETA “ KASA”

1. UVOD

Aplikacija **KASA** sastoji se od 2 zasebna modula (programa) koji rade u skladu jedan s drugim. Osnovni modul je sama **KASA** (u daljnjem tekstu kasa), odnosno simulator standardne elektroničke registar kase. Drugi modul je **MANAGER** (u daljnjem tekstu menadžer), odnosno program za upravljanje i održavanje same kase.

Cilj čitavog paketa je da djelatnik, tj. osoba koja radi s kasom ima što jednostavniji i brži rad. Kasa je oslobođena raznoraznih opcija koje su nebitne za glavnu operaciju - izdavanje računa. Sve ostale opcije se nalaze u menadžeru. Slika 1.0 prikazuje izgled glavnog izbornika, odakle se biraju aplikacije, mijenjaju i kontroliraju datum/vrijeme, arhiviraju podaci na disketu (radi rezervne kopije u slučaju kvara) i ostvaruje modemska veza sa administratorom radi održavanja.

Slika 1.0

Kasa ima mogućnost unosa i printanja računa, pregled i printanje X i/ili Z trake, mali kalkulator te ulazne lozinke za svakog konobara/prodavca. Na svakom računu se mogu mijenjati, brisati i dodavati stavke sve dok on nije isprintan. Kada ga jedanput pošaljemo na printer, više nemamo mogućnost rada s tim računom na kasi (moguće je naknadno promijeniti način plaćanja). U slučaju potrebe za storniranjem nekih stavki, jednostavno se može unijeti sljedeći račun s negativnim količinama stavki.

Menadžer ima mnogo veći broj opcija. Među njima su glavne X i Z traka odnosno pregled i zaključivanje prometa. Moguće je pregledati i printati stare račune i trake, definirati izgled tipkovnice za kasu, kreirati ispis printera za kasu i za menadžer. Standardno posjeduje mogućnost za definiranje naših slova na ekranu, kolor ili crno-bijeli rad, informacije o računalu, promjenu, dodavanje i brisanje ulaznih lozinki, izbor zvučnog signala, itd.

Princip rada je zamišljen ovako: konobar/prodavac (ili više njih) tipka račune na kasi. Tokom rada je moguće preko menadžera pregledati promet (X traka) s nekog udaljenog “office” računala ili direktno na kasi. Prikaz X trake ne pravi nikakve promjene u radu, tako da ga nije problem izvoditi. Kada se završi radni dan, vlasnik ili osoba koja ima dozvolu za to

zaključuje Z traku kroz menadžer. Po zaključivanju Z trake, svi računi sa kase se brišu i spremaju u posebne datoteke (arhiva računa) i pravi se dnevni promet po stavkama. Ovo je nepovratan proces te se zbog toga prije samog zatvaranja traži potvrda. Time se dnevni ciklus rada završava.

2. MODUL KASA

1. POKRETANJE KASE

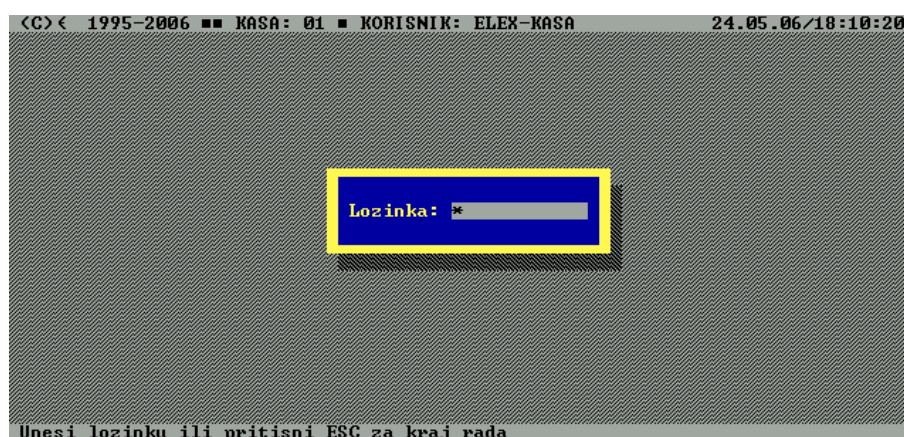
Po startanju kase pojavit će se slijedeća slika na ekranu:

Slika 2.1.1

Ovaj upit se pojavljuje svaki put ako je pravilno zatvorena Z traka od prethodnog dana. Na upit treba otipkati sumu novca na početku rada kase (služi za početno razmjenjivanje novca s klijentima). Suma koja se otipka ne ulazi u Z traku, ali se pojavljuje u X traci. Upit za početno stanje će se pojavljivati sve dok se ne unese suma veća od 0 (nula) ili dok se ne izda prvi račun.

Nakon toga se pojavljuje standardni upit za lozinku konobara/prodavca:

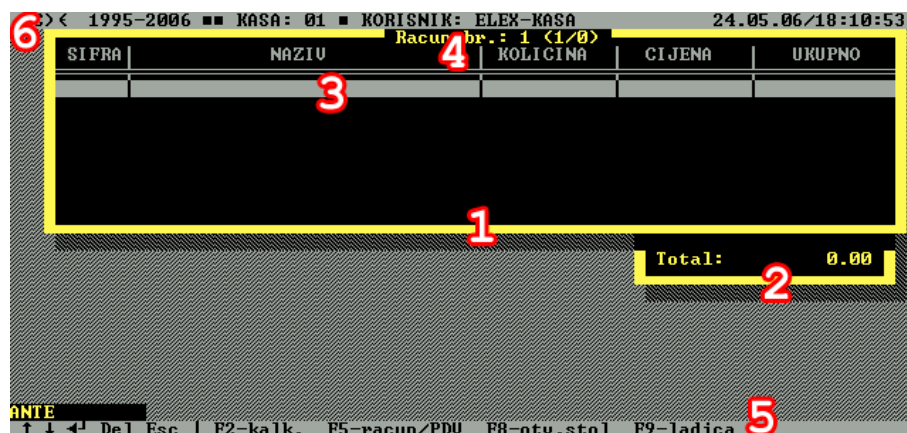

Slika 2.1.2

Kasa će čekati dok ne unesete ispravnu lozinku ili dok ne pritisnete tipku ESC, što će prekinuti rad kase. Prilikom tipkanja lozinke, u polju za unos će se pojavljivati zvjezdice, tako da je vaša lozinka osigurana od nepoželjnih pogleda. Nakon što je otipkate, potvrdite pritiskom na ENTER.

2. UNOS STAVKI RAČUNA

Kada programu pošaljete ispravnu lozinku, dobit ćete ovakav ekran:

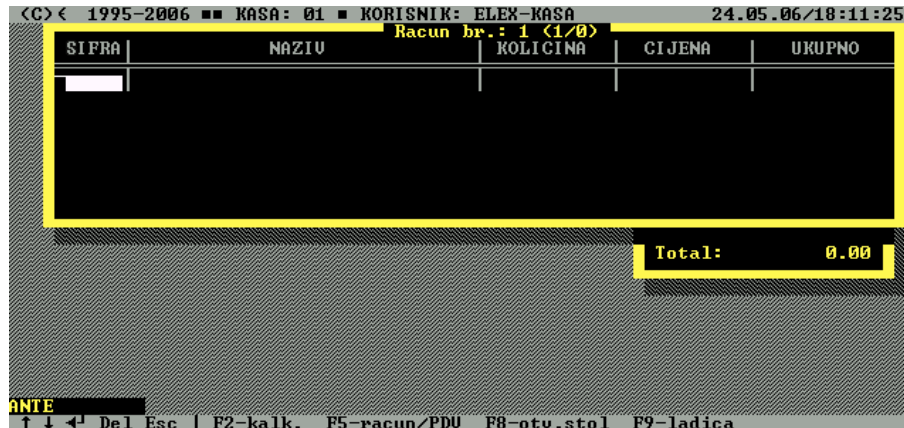

Slika 2.2.1

Ovo je osnovni ekran prije početka tipkanja novog računa. Pogledajmo što se nalazi na njemu:

1. Glavni dio je tablica u koju se smještaju sve stavke pojedinog računa. Kroz račun se može kretati strelicama gore-dolje.
2. Ispod je prozorčić s ukupnim zbrojem stavki.
3. Osvjetljenje u tablici - pokazivač - koji pokazuje trenutno izabranu stavku, koju se može brisati ili ispravljati.
4. Na vrhu tablice su informacije o trenutnom broju računa (na slici je to 1), ukupnom broju stavki na računu (1) te broju stavke na kojoj je trenutno pokazivač (0, tj. nema još niti jedna stavka na računu).
5. Zadnja linija na ekranu je statusna linija, koja uvijek pokazuje koje se tipke u datom trenutku mogu pritisnuti. Slika pokazuje da se mogu koristiti strelice gore-dolje, tipke ENTER, INS, DEL, F2, F5, F8 i F9. Iznad nje, u lijevom kutu se ispisuje ime osobe koja je trenutno prijavljena u kasi. Ta osoba se zadužuje za izdati račun.
6. Info linija - pokazuje copyright poruku, broj kase, naziv korisnika, datum i vrijeme. Potrebno je obratiti pažnju posebno na datum koji se trajno bilježi (čim se uđe u aplikaciju), jer PC računala povremeno znaju poremetiti datum i vrijeme (iz raznoraznih nepredvidivih razloga). Ako se to desi onda je potrebno iz glavnog izbornika (slika 1.0) namjestiti ispravan datum i vrijeme.

Sad možemo unositi stavke u račun. Omogućeno vam je mijenjanje samo 2 polja: ŠIFRA i KOLIČINA. Stavke se mogu unositi na dva načina. Prvi je neovisan o definicij tipkovnice i funkcionira uvijek. Drugi način je nešto brži, no prethodno mora biti definirana tipkovnica pomoću menadžera. Na prvi način, pritiskom na strelicu za DOLJE (↓) na zadnjoj stavki računa, dodajemo novu praznu stavku (slika 2.2.2).

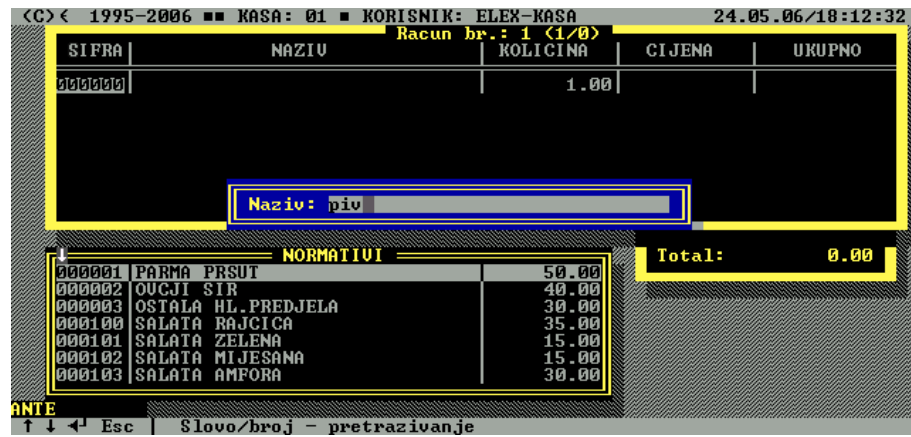
Slika 2.2.2

Otvorilo se prazno polje ŠIFRA i program čeka da otipkate šifru artikla. Ako ne znate šifru artikla, pritisnite ENTER i otvorit će se tablica s cjenikom artikala, kao na slici 2.2.3:

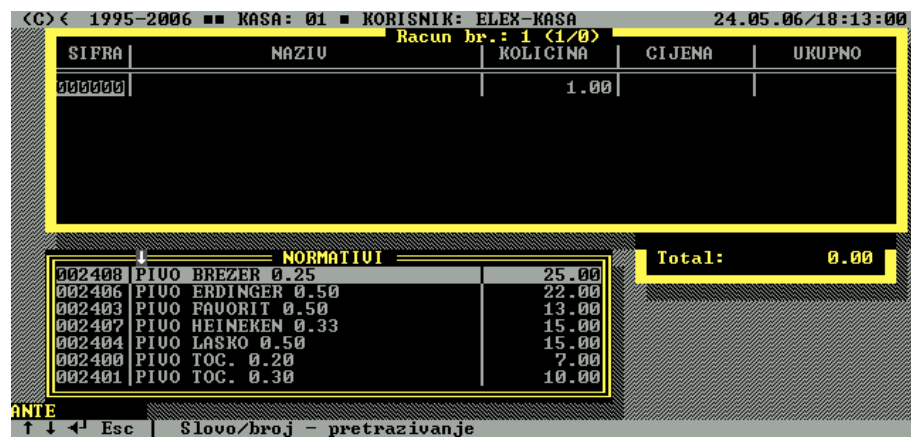
Slika 2.2.3

U slučaju da koristite standardu PC tipkovnicu, možete na brz i jednostavan način pretražiti cjenik po šifri ili nazivu artikla. Naime, ako pritisnete na tipku sa slovom, otvorit će se prozorčić s upitom za naziv artikla (slika 2.2.4).

Slika 2.2.4

Cjenik će se u tom slučaju sortirati po nazivu artikla, na što ukazuje trepereća strelica u gornjem okviru prozora s cjenikom. Nakon što otipkate naziv (dovoljno je samo nekoliko početnih slova) i pritisnete ENTER, pokazivač će se postaviti na artikal čiji naziv počinje tim slovima, a ako ga ne nađe, postaviti će se na prvi slijedeći artikal.

Slika 2.2.5

Na sličan način možete pretraživati cjenik po šifri artikla, s tim da umjesto na tipku sa slovom, pritisnete tipku s brojem.

Slika 2.2.6

Otvorit će se prozorčić s upitom za šifru artikla, cjenik će se sortirati po šiframa i moći ćete otipkati šifru koju tražite, nakon čega program postavlja osvjetljenje na pronađeni artikal.

Slika 2.2.7

Ovaj način pretraživanja moguć samo ako imate standardnu PC/AT tipkovnicu.

Kad koristite drugi način dodavanja stavke, umjesto (↓) i tipkanja šifre, dovoljno je pritisnuti odgovarajuću tipku (koja je kroz menadžer programirana da sadrži jedan ili više artikala). Ako pritisnuta tipka sadrži samo jedan artikal, onda se automatski unosi taj artikal i prelazi na unos količine. U slučaju da je tipki pridruženo više artikala, otvara se slična tablica s tim da ona sadrži listu samo onih artikala koji su pridruženi toj tipki.

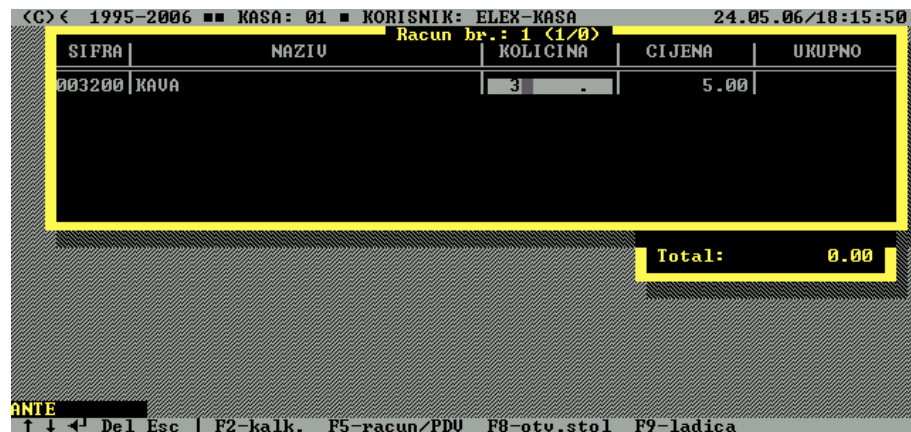
Cjenik sadrži šifru artikala, naziv te njihovu cijenu. Kroz cjenik možete kretati strelicama gore-dolje (ili ako je to tablica artikala pridruženih nekoj tipki, možete ići dolje pritiskom na tu tipku, dok za gore morate koristiti strelicu) i kada "osvijetlite" odgovarajući artikal, pošaljite ga u račun pritiskom na ENTER. Nakon toga slijedi unos količine. Kao što vidite na slici 2.2.8, količina je uvijek inicijalno postavljena na 1 (što je i najčešći

slučaj), tako da ako je to potrebna količina, dovoljno je samo još jednom pritisnuti ENTER.

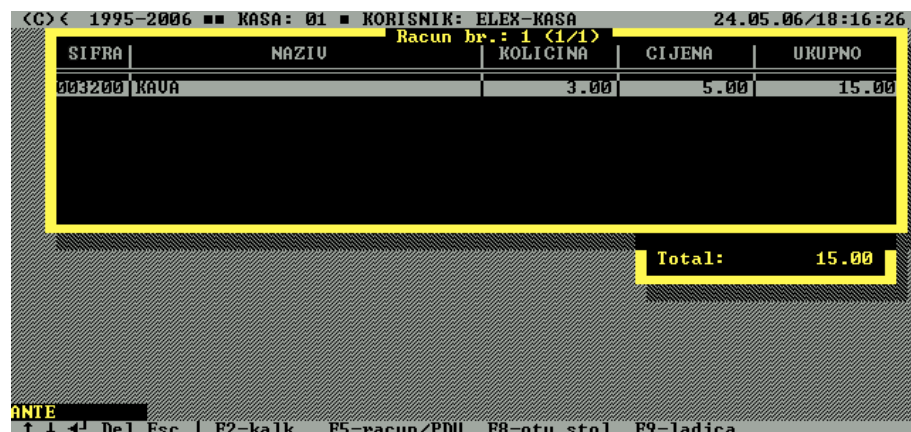
Slika 2.2.8

Ako količina ne odgovara, moguće ju je promijeniti jednostavnim tipkanjem nove količine, što se vidi na sljedećoj slici.

Slika 2.2.9

Kad otipkamo količinu i potvrdimo sa ENTER, stavka je konačno unesena u račun i total u prozorčiću ispod glavne tablice će se ažurirati u skladu s ubačenom podacima. Naredna slika prikazuje upravo to:

Slika 2.2.10

Nakon što unesemo još nekoliko stavki, dobit ćemo sljedeću sliku na ekranu:

Terminal display showing a receipt for 'Racun br.: 1 (4/4)' dated 24.05.06/18:40:57. The receipt lists four items: KAUA (3.00 units, 5.00 price, 15.00 total), STOCK 84 0.03 (2.00 units, 12.00 price, 24.00 total), EIS CAFFE (2.00 units, 15.00 price, 30.00 total), and GUSTI SOK 0.20 (1.00 units, 12.00 price, 12.00 total). The total amount is 81.00. The screen also shows a status bar with 'KASA: 01', 'KORISNIK: ELEX-KASA', and function key shortcuts.

SIFRA	NAZIV	KOLICINA	CIJENA	UKUPNO
003200	KAUA	3.00	5.00	15.00
002202	STOCK 84 0.03	2.00	12.00	24.00
003210	EIS CAFFE	2.00	15.00	30.00
002907	GUSTI SOK 0.20	1.00	12.00	12.00
Total:				81.00

Slika 2.2.11

Primijetite informacije o računu: broj računa je 1, na njemu su 4 stavke i trenutno se nalazimo na zadnjoj tj. četvrtoj, a total je 81.00.

3. BRISANJE I ISPRAVLJANJE STAVKI

Što se događa ako želimo ispraviti neku od stavki dok još nismo otprintali račun? Ako je želimo obrisati, jednostavno osvjetlimo tu stavku (odemo sa strelicama gore-dolje na nju) i pritisnemo tipku DEL. Stavka će se obrisati s računa, ali vi je možete ponovo dodati ako ste DEL pritisnuli slučajno. Ispravljanje podataka (ŠIFRE ili KOLIČNE) se vrši na sličan način: osvjetli se željena stavka i pritisne tipka ENTER. Recimo da želimo ispraviti KOLIČNU na drugoj stavki (STOCK 84):

Terminal display showing the same receipt as Slika 2.2.11, but with the quantity of 'STOCK 84 0.03' changed to 1.00. The total amount is now 69.00. The status bar and other elements remain the same.

SIFRA	NAZIV	KOLICINA	CIJENA	UKUPNO
003200	KAUA	3.00	5.00	15.00
002202	STOCK 84 0.03	1.00	12.00	12.00
003210	EIS CAFFE	2.00	15.00	30.00
002907	GUSTI SOK 0.20	1.00	12.00	12.00
Total:				69.00

Slika 2.3.1

Nakon pomicanja na stavku pritisnemo ENTER i otvorit će se polje za unos/promjenu ŠIFRE. Pošto šifru ne želimo mijenjati (ostaje isti artikal), u polje KOLIČINA ćemo otići ili pritiskom na ENTER (potvrđivanje onoga što je već u trenutnom polju - ŠIFRA) ili strelicom za dolje.

Iz polja ŠIFRA u polje KOLIČNA (i obratno) se može prelaziti strelicama gore-dolje. Strelice lijevo-desno sad služe za kretanje po samom polju. Tipke INS i DEL imaju drugačiju funkciju: INS vrši promjenu moda za ubacivanje ili prepisivanje znakova, a DEL briše znak na kojem

se kurzor (trepereći pokazivač u obliku kockice) trenutno nalazi. Pogledajte sliku 2.3.2

<< 1995-2006 ■ KASA: 01 ■ KORISNIK: ELEX-KASA 24.05.06/18:18:34

Racun br.: 1 (2/4)

SIFRA	NAZIV	KOLICINA	CIJENA	UKUPNO
003200	KAVA	3.00	5.00	15.00
002202	STOCK 84 0.03	1.00	12.00	12.00
003210	EIS CAFFE	2.00	15.00	30.00
002907	GUSTI SOK 0.20	1.00	12.00	12.00
Total:				69.00

ANTE

↑ ↓ ← Del Esc | F2-kalk. F5-racun/PDU F8-otv.stol F9-ladica

Slika 2.3.2

Izabrali smo stavku 2 i pritisnuli ENTER. Program nam je prvo ponudio mogućnost promjene ŠIFRE. Pošto to ne želimo, pritisnut ćemo ponovo ENTER ili strelicu za dolje, kako bismo prešli u polje KOLIČINA.

<< 1995-2006 ■ KASA: 01 ■ KORISNIK: ELEX-KASA 24.05.06/18:18:50

Racun br.: 1 (2/4)

SIFRA	NAZIV	KOLICINA	CIJENA	UKUPNO
003200	KAVA	3.00	5.00	15.00
002202	STOCK 84 0.03	1.00	12.00	12.00
003210	EIS CAFFE	2.00	15.00	30.00
002907	GUSTI SOK 0.20	1.00	12.00	12.00
Total:				69.00

ANTE

↑ ↓ ← Del Esc | F2-kalk. F5-racun/PDU F8-otv.stol F9-ladica

Slika 2.3.3

Promijenit ćemo količinu tipkanjem broja 2 te potvrditi sa ENTER i stanje na ekranu će se ažurirati tako da ćemo dobiti sljedeću sliku:

<< 1995-2006 ■ KASA: 01 ■ KORISNIK: ELEX-KASA 24.05.06/18:19:27

Racun br.: 1 (2/4)

SIFRA	NAZIV	KOLICINA	CIJENA	UKUPNO
003200	KAVA	3.00	5.00	15.00
002202	STOCK 84 0.03	2.00	12.00	24.00
003210	EIS CAFFE	2.00	15.00	30.00
002907	GUSTI SOK 0.20	1.00	12.00	12.00
Total:				81.00

ANTE

↑ ↓ ← Del Esc | F2-kalk. F5-racun/PDU F8-otv.stol F9-ladica

Slika 2.3.4

Recimo da je to gotov račun, ali nam gost daje veću novčanicu i potrebno je izračunati koliko novca mu vraćamo. Ništa jednostavnije, pritisnemo F2 i pojavi se kalkulator na kojem otipkamo željenu operaciju i kad nam on više ne treba, vratimo se u račun pritiskom na tipku ESC. Evo kako to izgleda:

Slika 2.3.5

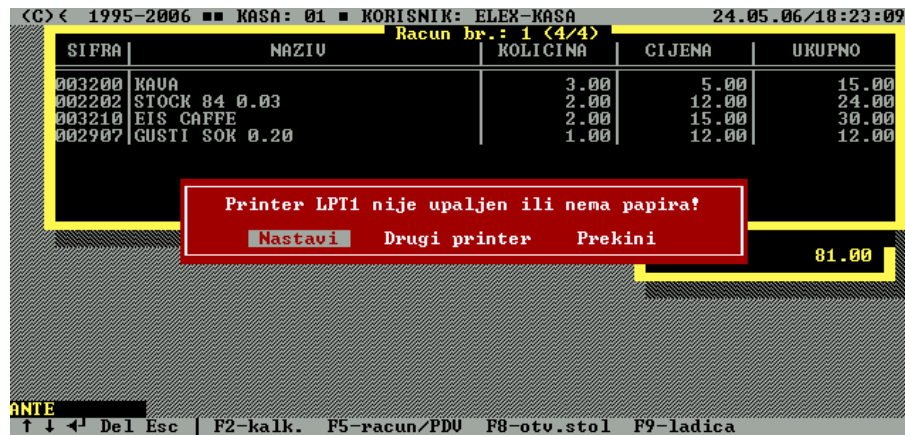
Na kraju, želimo izdati gostu račun i preći na sljedeći. Pritisnut ćemo tipku F5 i račun odlazi na printer, glavna tablica se prazni, broj računa se uvećava za 1 i svi ostali podaci se ažuriraju na početno stanje. Ukoliko je, međutim, postoji više načina plaćanja (definirano u menadžeru), prije samog printanja računa bit će postavljen dodatni upit o načinu plaćanja računa.

Slika 2.3.6

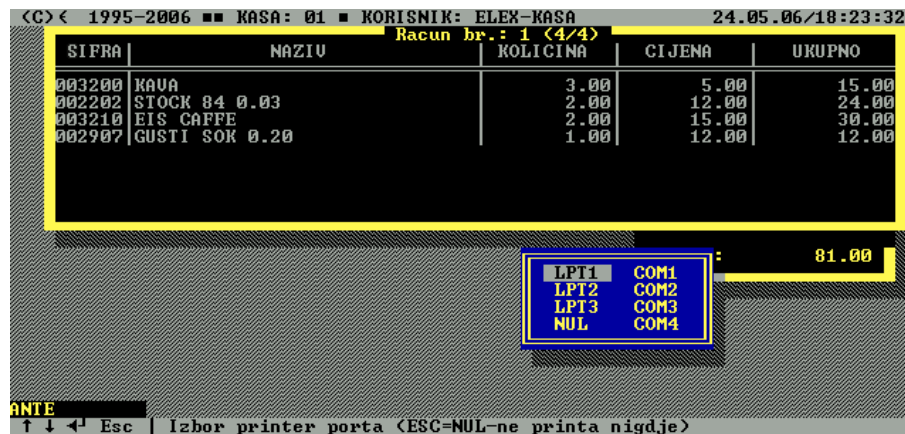
Potrebno je strelicama izabrati jedan od ponuđenih načina plaćanja i potvrditi sa ENTER. Pritisnete li ESC, poništiti ćete zahtjev za izdavanjem računa (F5) i program će se vratiti u trenutni račun.

Ako ste poslali račun na printanje i nešto nije u redu s printerom, recimo nestalo je papira, nije upaljen ili uopće nije prikopčan na računalo (odnesen je na servis ili se pokvario), nakon 30-tak sekundi provjere, otvorit će se prozor kao na slici 2.3.7:

Slika 2.3.7

Dobili ste 3 mogućnosti: da nakon što ispravite grešku (uključite printer ili stavite papir) NASTAVITE printanje, da izaberete DRUGI PRINTER, ili da PREKINETE i vratite se nazad u račun. Ako izaberete opciju DRUGI PRINTER, dobit ćete ekran sa mogućnošću izbora printera koji se nalazi na drugom portu (ako uopće postoji).

Slika 2.3.8

Iz prozorčića možete izabrati port na koji želite printati (strelice pa ENTER). Port NUL je specijalni port i njegovim izborom račun će se otprintati "nigdje". Kasa će zabilježiti račun, samo neće biti na otprintan.

4. OTVORENI STOLOVI

Otvoreni stolovi se koriste za goste koji duže ostaju u objektu i naručuju više toga kroz određeni vremenski period (najčešće u restoranima). Bilo bi nezgodno izdavati račun svaki put kad gost ili grupa gostiju naruči nešto novo. Zato postoji mogućnost otvaranja stola i bilježenja svega što se naručuje na teret jednog računa, koji će se na kraju, kad gost želi platiti, zatvoriti i izdati. Novi stol se otvara tako da se nakon unosa početnih stavki u račun, pritisne tipka ESC. Postavit će se upit za broj stola koji se otvara, kao što se vidi na slici 2.4.1:

The screenshot shows a terminal window with the following content:

```

(C) < 1995-2006 ■ KASA: 01 ■ KORISNIK: ELEK-KASA          24.05.06/18:27:40
                                     Račun br.: 1 <4/4>
SIFRA   NAZIV           KOLICINA   CIJENA   UKUPNO
003200  KAVA                 3.00     5.00    15.00
002202  STOCK 84 0.03      2.00    12.00    24.00
003210  EIS CAFFE           2.00    15.00    30.00
002907  GUSTI SOK 0.20     1.00    12.00    12.00

                                     Total:      81.00

ANTE
↑ ↓ ← → Del Esc | F2-kalk. | F5-račun/PDU | F8-otv.stol | F9-ladica
  
```

Slika 2.4.1

Konobar/prodavac treba otipkati broj novog stola koji želi otvoriti. U slučaju da je takav stol već otvoren mogu se desiti dvije stvari:

- ako je taj stol otvorio isti konobar/prodavac, onda će dobiti poruku o tome da ne može unositi nove stavke na prethodno otvoreni stol prije nego što ga pozove na ekran, ili
- ako je stol otvorio drugi konobar/prodavac, bit će upozoren da ne može dodavati stavke na stol od drugog konobara/prodavca.

U oba slučaja, nakon što ispiše odgovarajuće upozorenje, program će se vratiti na stavke računa, odakle treba ponoviti ispravnu operaciju. Ako se desio prvi slučaj (kad isti konobar/prodavac pokušava dodati stavke na svoj otvoreni stol), onda će morati prvo obrisati sve s stavke računa (tipka DEL), otvoriti stol na koji želi dodati nove stavke (tipka F8, o tome kasnije) i onda ih ponovo otipkati. U drugom slučaju neće moći dodavati ništa na stol koji nije on otvorio, sve dok ga taj koji ga je otvorio ne zatvori.

Ako želi pogledati što je na otvorenom stolu ili dodati neke nove stavke na njega, onda treba pritisnuti tipku F8. Tablica sa stavkama računa prije toga mora biti prazna! Pojavit će se lista svih otvorenih stolova, s tim da će trenutni konobar/prodavac moći izabrati samo one stolove koje je on otvorio (svjetlije ispisani).

Slika 2.4.2

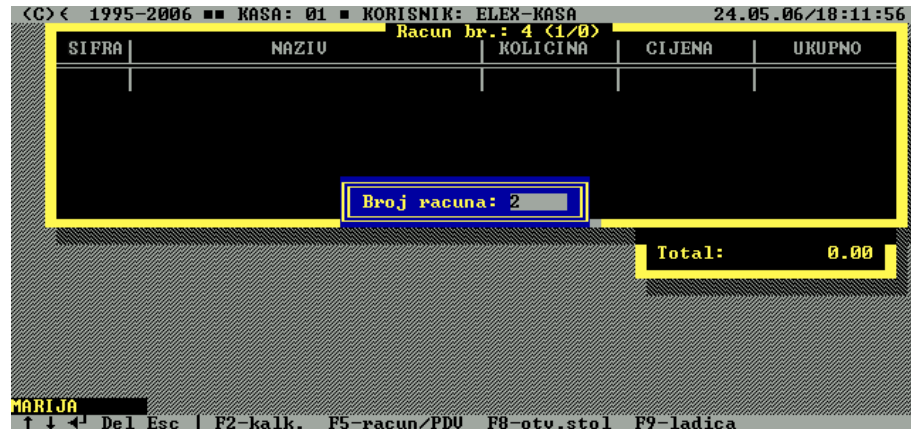
Sa slike 2.4.2 se vidi da je u kasi trenutno ANTE te da postoje dva njegova stola (11 i 4) te po jedan MARIJIN (7) i PERIN (2). Nakon što ANTE izabere odgovarajući stol, može ga pogledati, dodati nove stavke ili zatvoriti:

- ako ga samo želi pogledati, dovoljno je da nakon toga pritisne ESC i stol će nestati s ekrana.
- u slučaju da želi dodati nove stavke, može to učiniti na standardni način, odlaskom na zadnju stavku i pritiskom na tipku (↓) ili direktnim pritiskom na prethodno definiranu tipku s artiklom. Važno je znati da NE MOŽE obrisati tipkom DEL niti ispravljati tipkom ENTER ni jednu stavku koje su prethodno naručene. Kad završi s unosom novih stavki, opet treba pritisnuti ESC i podaci će se automatski (bez pitanja za broj stola) zapisati pod odgovarajućim stolom.
- ako želi zatvoriti stol, otvori ga i izda račun (tipka F5). Nakon printanja računa stol je automatski zatvoren i slobodan za ponovno korištenje od strane bilo kojeg konobara/prodavca.

U slučaju da se otvara novi stol, sve što se na njega stavlja ili dodaje, bit će prethodno oprintano kao narudžba. U menadžeru je moguće svakoj poreznoj grupi dodijeliti odgovarajući printer za narudžbu. Inicijalno, svi printeri su postavljeni na NUL, tj. narudžbe se neće printati. Međutim, ako imate kasu u objektu i želite izdati zahtjev kuharu da napravi nešto od hrane ili šankeru da pripremi neko piće, onda treba postaviti printere na ta mjesta, pravilno ih definirati u menadžeru i kod rada s otvorenim stolovima svaka stavka će ići na odgovarajući printer u vidu narudžbe, na kojoj će pisati artikal, količina, stol, datum, vrijeme, kasa s koje se naručilo te ime konobara/prodavca koji je narudžbu poslao.

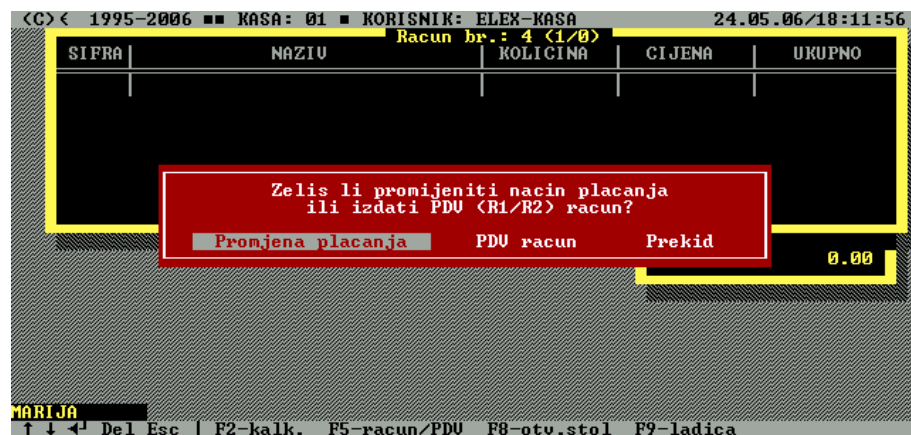
5. PROMJENA NAČINA PLAĆANJA

Ako je krivo izabran način plaćanja nekog računa ili se gost predomislio oko plaćanja (npr. prvo je htio gotovinom, a onda karticom), to je moguće promijeniti na sljedeći način: pritisne se tipka F5 na praznom računu, nakon čega se pojavljuje sljedeća slika:

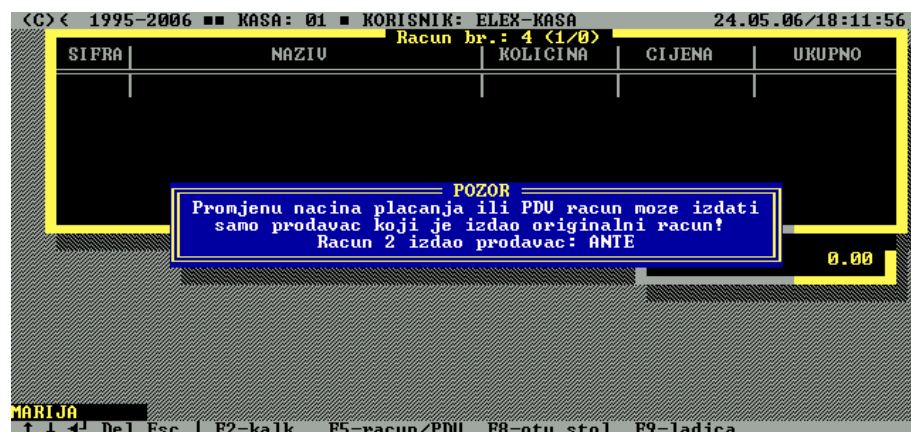
Slika 2.5.1

Postavlja se upit za broj računa, nakon čega slijedi ovakav izbor:

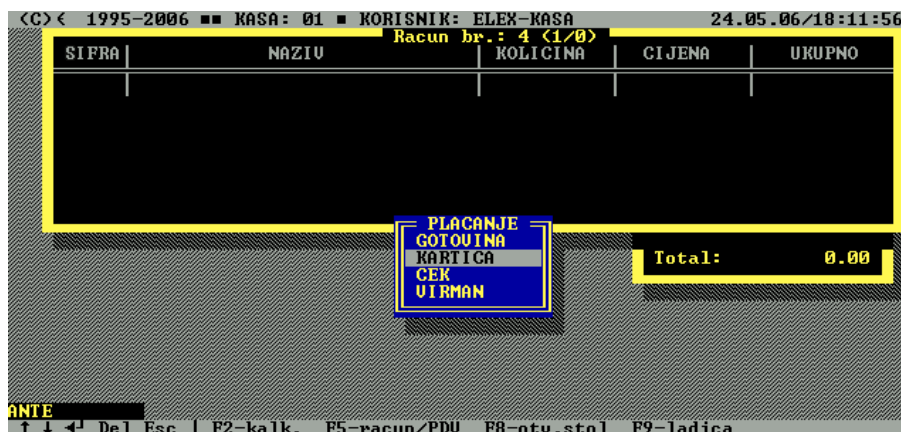
Slika 2.5.2

Konobar/prodavac bira jednu od ponuđenih opcija i potvrđuje s ENTER. Pošto je trenutno u kasi MARIJA, a račun broj 2 je izdao ANTE, pojavit će se poruka o grešci kao na slici 2.5.3:

Slika 2.5.3

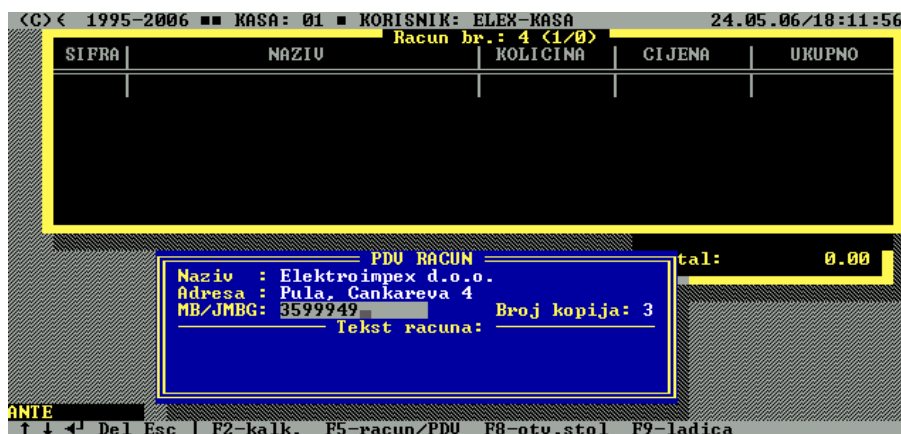
Jasno se vidi da samo onaj tko je izdao račun može promijeniti način plaćanja. Dakle, samo ANTE može promijeniti način plaćanja na računu broj 2. Nakon što se ANTE prijavio u kasu i izabrao promjenu plaćanja na računu broj 2, pojavila se sljedeća slika:

Slika 2.5.4

6. IZDAVANJE PDV (R1/R2) RAČUNA

Ako se želi isprintati PDV račun (R1/R2), onda se nakon odgovarajućeg izbora (vidi sliku 2.5.2), pojavljuje upit za podatke o klijentu kojem se izdaje račun. Podaci se ne moraju popuniti, tj. mogu se ostaviti prazna polja pa ih naknadno popuniti olovkom (program će ostaviti mjesto za upis), što je posebno zgodno ako standardna PC tipkovnica nije pri ruci. PDV računi se **NIGDJE NE PAMTE**, tako da je potrebno otprintati dovoljan broj kopija (inicijalno postavljeno na 3, za klijenta, knjigovođu i vlasnika po jedna kopija).

Slika 2.6.1

Zapamtite da je sve ove promjene (plaćanja i PDV računi) moguće uraditi samo na računima koji još nisu zaključeni (Z traka). Nakon što se zaključi Z traka, nije više moguće mijenjati načine plaćanja niti izdavati PDV račune (preciznije, iz menadžera se može izdati PDV račun za arhivirane račune, ali samo na printerima A4 formata, ne za uski POS printer).

5. KRAJ RADA

U slučaju da na kasi radi više ljudi, nakon što jedna osoba završi s unosom i printanjem svojih računa, trebala bi (na novom praznom računu) pritisnuti tipku ESC. Tada će se program vratiti na početak (upit za lozinku, slika 2.1.2) i druga osoba će se moći prijaviti za rad. Ovo nije neophodno, ali na taj način se točno zna tko je izdao koji račun i što je prodao. Ako se na upit za lozinku ponovi pritisak na tipku ESC, program će završiti rad, s tim da ako postoje otvoreni stolovi (računi), pojavit će se ovakva poruka na ekranu,

Slika 2.5.1

koja upozorava da je rad s kasom završen, ali da nisu zatvoreni svi računi.

A. DODATAK ZA KORISNIKE SuperPOS TERMINALA

1. RAD S TERMINALIMA

Programski paket **KASA** podržava rad sa daljinskim terminalima za izdavanje računa i naručivanje. Kod kasa koje su konfigurirane za rad sa **SuperPOS**-om, program prelazi u mod za komunikaciju s terminalima nakon 5 sekundi neaktivnosti na tipkovnici prilikom upita za lozinku. Dakle, da biste aktivirali komunikaciju između terminala i računala, dovoljno je da odete na upit za lozinku i ne dirate ništa slijedećih 5 sekundi. Komunikacija će biti aktivna sve dok ne pritisnete neku tipku na kasi. Nakon toga možete normalno nastaviti rad s kasom, a ako ponovo želite aktivirati **SuperPOS**, samo izađite iz tablice za unos računa na upit za lozinku i ne dirajte tipkovnicu 5 sekundi.

Naravno, osobe koje rade s terminalima moraju znati da bez obzira što trenutno nije aktivirana komunikacija između terminala i PC-a, sve što tipkaju na terminalima se bilježi i kad se veza uspostavi, podaci će se prenijeti u računalo.

Pošto je komunikacija u normalnom radu jednosmjerna, tj. računalo prima podatke, ali ne šalje terminalu da li su primljeni podaci ispravni, onda se na kasi i printeru pojavljuju odgovarajuće poruke o eventualnim pogreškama. Tako, npr. ako terminal pošalje artikal koji ne postoji, onda će se na printeru za narudžbe otprintati da je taj terminal poslao zahtjev za nepostojeći artikal, što treba zanemariti. Slično će se desiti kada se pokuša otvoriti već zauzeti stol, printati nepostojeći račun ili račun koji ima total nula (0). Odgovarajuća poruka će se pojaviti na ekranu kase.

Konobar/prodavac koji radi s terminalom može samo znati da li je prijenos podataka izvršen korektno, ali ne i da li su prenijeti podaci ispravni. U slučaju greške, to će se pokazati na kasi ili printeru.

Svaki terminal je označen svojim brojem, tako da je ime konobara/prodavca koji radi s terminalom TERMINAL *n*, gdje je *n* identifikacijski broj terminala. Postoji jedna bitna razlika kod rada s otvorenim stolovima. Naime, na stol koji otvori neki od TERMINAL-a, mogu direktno preko kase dodavati nove stavke i printati račun svi ostali konobari koji se prijave sa svojom lozinkom. To nije dozvoljeno u normalnom radu, kad samo onaj konobar koji je otvorio račun može raditi s njim, ali je ovdje neophodno radi kontrole i bržeg rada.

2. PROGRAMIRANJE TERMINALA

Terminali su u stvari mini računala koja komuniciraju bežičnim putem s kontrolerom koji je vezan za računalo. U njima se čuvaju narudžbe koje još nisu poslone kontroleru, ali i nazivi artikala. Njih je prilikom svake izmjene potrebno poslati na terminale, tj. isprogramirati ih. Programiranje se vrši u 2 koraka:

- tipkanjem specijalne lozinke na kasi, koja pošalje podatke kontroleru (vidi opis opcije LOZINKE u menadžeru!)
- prebacivanjem terminala u mod za programiranje pritiskom

Terminal se prebacuje u mod za programiranje tako da pritisnete tipku "+/-". Na ekranu će se pojaviti meni iz kojeg treba izabrati opciju za programiranje terminala (F2) i svi podaci će se iz kontrolera prenijeti u terminal.

Nepravilnim programiranjem terminala možete obrisati sve podatke iz **SuperPos**-a (narudžbe i artikle), stoga OPREZ!!!

3. MANAGER

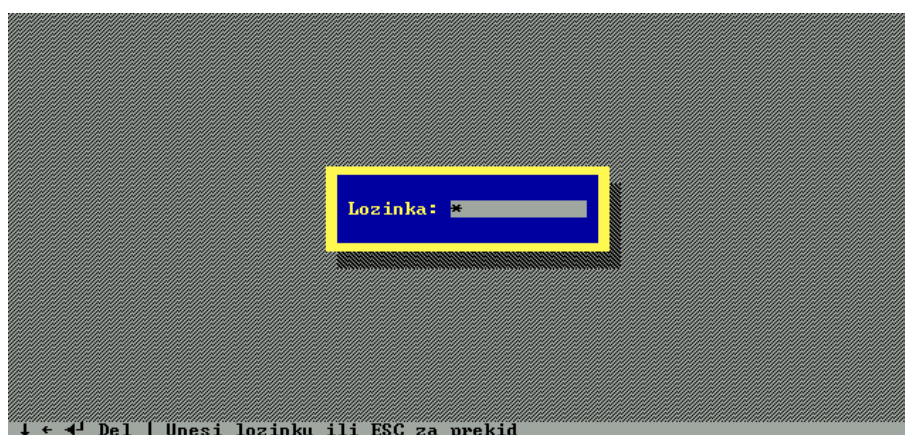
Menadžer je odvojeni program kojim se vrši održavanje kase (ili više njih ako su mrežno spojene) i sadrži mnogo više funkcija nego sama kasa. Namjerno smo razbili čitav paket na dva programa, jer ne želimo komplicirati rad osobama koje vrše prodaju: njihova dužnost je da tipkaju i izdaju račune i ništa više. Zato u kasi nema raznoraznih opcija koje bi samo zbunjivale i usporavale osobe koje rukuju njom.

Menadžer, u principu, treba koristiti kada se na kasi ne radi, odnosno nakon ili prije početka rada. To je zbog toga što menadžer koristi podatke sa kase, mijenja ih, briše ili dodaje, tako da bi bilo dosta nezgodno da u toku rada na kasi nastanu neke promjene. Jedna od operacija koja ne vrši nikakve promjene u radu kase je prikaz raznih tipova X traka (lista trenutno ostvarenog prometa po artiklima, kasama, prodavcima i sl.), tako da ju možete slobodno koristiti. Ono na što trebate obratiti pažnju je gdje se X traka printa, ako ju želite otprintati. Naime, možda se za printanje X trake koristi isti printer kao i za rad na kasi, tako da ako pošaljete zahtjev za printanjem, kasa neće biti u stanju neko vrijeme da printa račune (dok se printer ne oslobodi).

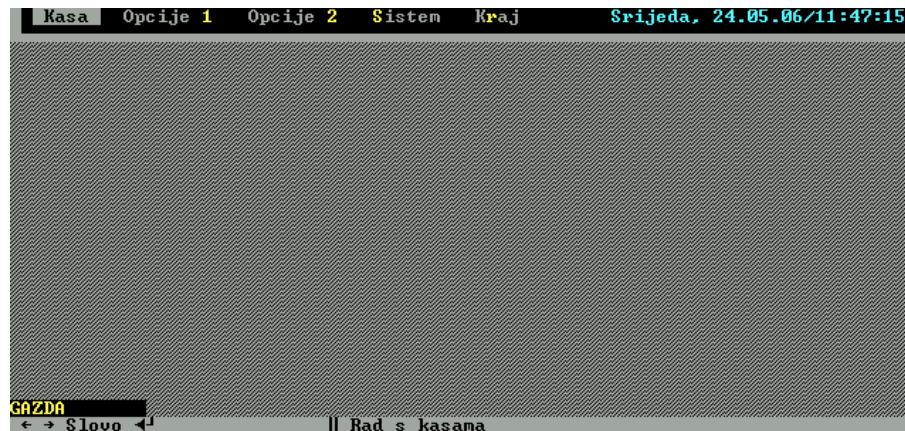
Slika 3.1

Ulazak u aplikaciju **MANAGER** počinje isto kao i u kasu, unosom lozinke:

Slika 3.2

Ako ne unesete pravu lozinku, dobit ćete odgovarajuću poruku i bit ćete vraćeni u DOS. U suprotnome, pojavljuje se glavni ekran menadžera:

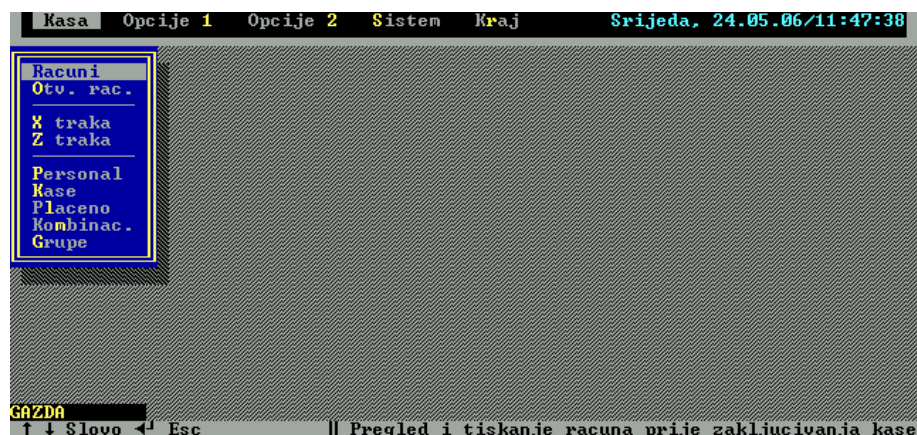
Slika 3.3

Što se nalazi na glavnom ekranu: u liniji na vrhu je smješten glavni meni s opcijama koje se mogu izabrati (KASA, OPCIJE 1, OPCIJE 2, SISTEM i KRAJ) te trenutni datum i vrijeme. Linija na dnu ekrana sadrži tipke koje se mogu trenutno koristiti i kratak opis trenutnog izbora (onoga što je osvjetljeno, u ovom slučaju opcija KASA). Iznad nje je ime osobe koja trenutno koristi menadžer.

Opcije iz gornje linije se mogu izabrati na 2 načina: strelicama se postavi osvjetljenje na željenu opciju i pritisne ENTER ili se samo pritisne osvjetljeno slovo (K, 1, 2, S ili R). Nakon toga se otvara podmeni sa opcijama. Slijedi redom opis opcija iz glavnog menija.

3.1 Opcija KASA

Prva opcija je ujedno i glavna, tj. ona koju ćete redovno koristiti. U njoj se, kao što vidite sa slike 3.1.1 nalazi 8 podopcija. Izbor podopcija se vrši isto kao i u glavnom meniju, strelice + ENTER ili samo pritisak na osvjetljeno slovo.

Slika 3.1.1

3.1.1 Podopcija TISKANJE

Ova opcija služi za ponovno printanje računa koji još nisu zaključeni Z trakom (dakle dnevni računi). Izborom ove opcije otvorit će se mali izbor s

popisom svih kasa (ako ih ima više od jedne) s kojeg trebamo izabrati odgovarajuću kasu s koje želimo tiskati račune (slika 3.1.1.1)

Slika 3.1.1.1

Ako izaberete kasu (strelicama gore-dole) i pritisnete ENTER te ako u izabranoj kasi ima računa, otvorit će se prozor sa listom svih računa na toj kasi:

RACUN	SATI	ŠIFRA	NAZIV	KOLIČINA	UKUPNO	PRODAVAC
1	09:43	000001	RIZOTO OD MORSKIH PLOD	1.00	40.00	ANTE
1	09:43	000003	RIZOTO OD LIGNJI	1.00	35.00	ANTE
2	10:12	000001	MENU GRUPE	9.00	2160.00	ANTE
3	11:13	000001	MENU GRUPE	1.00	240.00	PERO
4	13:15	000001	MENU GRUPE	9.00	2160.00	PERO
5	14:45	000002	RIZOTO OD SKAMPI	1.00	50.00	MARIJA
6	14:45	000001	MENU GRUPE	1.00	240.00	MARIJA
7	15:12	000001	MENU GRUPE	1.00	240.00	MARIJA
8	15:46	000001	MENU GRUPE	14.00	3360.00	ANTE
9	15:47	000001	MENU GRUPE	14.00	3360.00	ANTE
10	18:17	000001	MENU GRUPE	1.00	240.00	PERO
10	18:17	000002	RIZOTO OD SKAMPI	1.00	50.00	PERO
10	18:17	000003	RIZOTO OD LIGNJI	1.00	35.00	PERO
10	18:17	000016	HLADNI MIJESANI NAREZA	1.00	40.00	PERO
TOTAL:					12597.00	

Slika 3.1.1.2

Tabela na vrhu pokazuje broj kase (KASA.#01 je kasa 01) i broj računa (12). U tabeli su prikazana polja: RAČUN (broj računa), SATI (vrijeme izdavanja) ŠIFRA (šifra artikla), NAZIV (naziv artikla), KOLIČINA, UKUPNI iznos (KOLIČINA pomnožena s CIJENOM artikla) i PRODAVAC (ime prodavača). Pritiskom na tipku F5 možete otprintati kompletan račun na kojem se trenutno nalazite. Nije bitno na kojoj stavki nekog računa se nalazi pokazivač - otprintat će se taj račun sa svim svojim stavkama. Nakon što završite printanje računa, možete se vratiti u prethodni meni pritiskom na ENTER ili ESC.

3.1.2 Podopcija OTVORENI RAČUNI

Ova podopcija se koristi za pregled računa koji još nisu zaključeni, tj. gosti za tim stolovima nisu završili s konzumacijom i računi još nisu naplaćeni. Njenim izborom bit ćete, kao i obično, ako postoji više od 1 kase, upitani za kasu na kojoj želite gledati otvorene račune (slika 3.1.2.1).

Kasa Opcije 1 Opcije 2 Sistem Kraj Srijeda, 24.05.06/11:49:12						
STOL	SATI	SIFRA	OTVORENI RACUNI NA KASA.#01 < 11 >	NAZIV	KOLICINA	UKUPNO PRODAVAC
2	11:39	000001	PARMA PRSUT		1.00	50.00 PERO
2	11:39	000200	JUHA GOVEDA		1.00	15.00 PERO
2	11:39	000400	RIBA 1. KLASA		0.60	132.00 PERO
2	11:39	000404	SKAMPI-BUZARA		2.00	220.00 PERO
2	11:39	000500	SKOLJKE		1.00	40.00 PERO
2	11:39	002500	UIMO BIJELO 1/1		1.00	50.00 PERO
7	11:38	003205	CAPPUCCINO VEL.		3.00	30.00 MARIJA
7	11:38	001100	SLADOLED-KUP		1.00	20.00 MARIJA
11	11:36	000312	PIZZA QUITRO STAGIONI		1.00	40.00 ANTE
11	11:36	002403	PIVO FAVORIT 0.50		2.00	26.00 ANTE
TOTAL:						623.00

GAZDA
↑ ↓ ← Esc F2

Slika 3.1.2.1

Tabela prikazuje broj stola, vrijeme, stavke i ime prodavača na svakom otvorenom stolu. U dnu ekrana se nalazi ukupna suma svih otvorenih računa na toj kasi.

3.1.3 Podopcija X TRAKA

Ova opcija pretražuje sve postojeće kase, kupi račune s njih i izračunava promet po artiklima. U slučaju da na nekoj kasi postoje otvoreni računi, dobit ćete poruku o tome. Poruka je isključivo informativnog tipa i ne ograničava vas u daljnjem radu. Ona vas samo upućuje na to da stanje trake koje želite pregledati nije pravo (trebalo bi biti veće kad se zatvore svi računi).

Slika 3.1.3.1

Nakon ovog upozorenja dobit ćete prikaz tabele s prodanim artiklima i ukupnim prometom. Tabele možete printati pritiskom na F5. Ako neka od definiranih kasa nema računa, bit ćete obaviješteni prije konačne liste s prometom. Datum prometa je period od najmanjeg do najvećeg datuma izdavanja računa.

Kasa Opcije 1 Opcije 2 Sistem Kraj Srijeda, 24.05.06/11:50:42			
X-TRAKA <24.05.06/11:50>			
SIFRA	NAZIV	KOLICINA	IZNOS
000001	RIZOTO OD MORSKIH PLODOVA	52.00	12280.00
000002	RIZOTO OD SKAMPI	2.00	100.00
000003	RIZOTO OD LIGNJI	3.00	105.00
000016	HLADNI MIJESANI NAREZAK	1.00	40.00
000037	PARISKI ODREZAK	1.00	45.00
002406	PIVO ERDINGER 0.50	1.00	22.00
002800	COLA/FANTA/SPRITE 0.10	1.00	5.00
01FCST	POCETNO STANJE NA KASI 01	1.00	0.00

UKUPNO PROMETA	
GOT:	9547.00
BEZ:	3050.00
TOTAL:	12597.00
UKUPNO POREZA	
PDU:	2271.47
Potros:	0.65
TOTAL:	2272.12

GAZDA
↑ ↓ ← → Esc F2 | F5-printaj

Slika 3.1.3.2

Postoji bitna razlika između X trake i Z trake: naime, X traka prikazuje specijalnu stavku POČETNO STANJE. Kod Z trake se ova stavka ne prikazuje tako da se ukupni prometi mogu razlikovati.

Iz tabele se izlazi pritiskom na ENTER ili ESC.

3.1.4 Podopcija Z TRAKA

Ova opcija daje sličan rezultat kao i X traka - dnevni promet po artiklima (samo bez početnih stanja). Glavna razlika je to što Z traka briše račune sa svih kasa (priprema kase za naredni dan), arhivira te račune u posebnu datoteku i zaključuje promet, odnosno šalje ga u datoteku koju će kasnije koristiti knjigovodstveni program. Kad izaberete ovu opciju, prvo morate unijeti datum za koji želite izvršiti Z traku.

Kasa Opcije 1 Opcije 2 Sistem Kraj Srijeda, 24.05.06/11:51:18	
Racuni	
Otv. rac.	
X traka	
Z traka	
Personal	
Kase	
Placeno	
Kombinac.	
Grupe	

Datum za Z-traku: 24.05.06

GAZDA

Slika 3.1.4.1

Program pamti sve datume koji su korišteni za Z traku i neće vam dopustiti da unesete manji ili jednak najvećem zapamćenom, ali će vas obavijestiti koji je prvi slijedeći slobodan datum za Z traku.

Zašto je potrebno unositi datum za Z traku? Jedan od razloga je slijedeći: vaš objekat ima radno vrijeme od 21⁰⁰h do 3⁰⁰h, dakle, prelazi iz jednog dana u drugi. Pretpostavimo da ste počeli raditi 13.05. u 21¹⁵h i završili 14.05. u 02³⁰h. Sve račune koji su izdati u tom periodu treba knjižiti za dan 13.05., tj. onaj dan kad ste počeli s radom. Program ne razlikuje račune izdane 14.05. u 02³⁰h od onih izdatih narednog radnog dana (ali istog datuma) 14.05. u 21⁰⁰h. Ako prije novog radnog dana ne

napravite Z traku, novi radni dan neće početi račune od broja 1 već od zadnjeg postojećeg (Z traka briše sve račune s kasa i počinje od 1). Zato mu vi morate reći kako, tj. za koji dan da proknjiži račune koji postoje na kasama.

Glede programa, vi ne morate praviti Z traku nikako - time činite prekršaj iz financijskog zakona. Ako, recimo, niste radili Z traku nekoliko dana unazad (a kase su radile i izdavale račune) i sad odlučite da je napravite - svi računi od tih nekoliko zadnjih dana bit će zaključeni pod jednim datumom - onim koji unesete pri izboru opcije Z TRAKA. Računi će se arhivirati sa svojim pravim datumima izdavanja, no Z TRAKA će ih sve staviti pod jedan datum.

Zbog toga, ako ne želite imati problema sa zakonom, potrebno je praviti Z traku na kraju svakog radnog dana (ili prije početka narednog).

Nakon što unesete korektan datum, pojavit će se tabela slična onoj kod X trake:

SIFRA	NAZIV	KOLICINA	IZNOS
000001	RIZOTO OD MORSKIH PLODOVA	52.00	12280.00
000002	RIZOTO OD SKAMPI	2.00	100.00
000003	RIZOTO OD LIGNJI	3.00	105.00
000016	HLADNI MIJESANI NAREZAK	1.00	40.00
000037	PARISKI ODREZAK	1.00	45.00
002406	PIVO ERDINGER 0.50	1.00	22.00
002800	COLA/FANTA/SPRITE 0.10	1.00	5.00

UKUPNO PROMETA	
GOT:	9547.00
BEZ:	3050.00
TOTAL:	12597.00
UKUPNO POREZA	
PDU:	2271.47
Potros:	0.65
TOTAL:	2272.12

Slika 3.1.4.2

Primijetite razliku u ukupnom prometu u odnosu na promet X trake (slika 3.1.3.2) od 900 kn. To je stoga što je na kasi 1 početno stanje bilo 300 kn, dok je na kasi 2 bilo 600 kn, što upravo i čini razliku od 900 kn.

Ponovo možete izaći s ENTER ili ESC, s tim da prehodno možete otprintati (što je i preporučljivo) Z traku s F5. Nakon što se zatvori tabela sa prometom, bit će vam postavljeno pitanje želite li ga zaključiti:

Slika 3.1.4.3

OVO JE NEPOVRATNA DESTRUKTIVNA OPERACIJA I AKO ODGOVORITE POTVRDNO SVI RAČUNI ĆE BITI ZAKLJUČENI I ARHIVIRANI U STARE RAČUNE!

Ako niste sigurni, ili niste možda otprintali Z traku, odgovorite sa NE i ništa neće biti promijenjeno. Moći ćete ponovo napraviti Z traku i tako bezbroj puta sve dok je ne ZAKLJUČITE. Nakon zaključivanja, zapazite da više nema računa niti u jednoj kasi, tako da će izbor bilo koje opcije iz podmenija KASA dati poruku da računa nema. To naravno ne znači da ih ne možete pregledati - možete ali u opciji STARI RAČUNI iz menija OPCIJE 1 iz glavnog menija. Ostale opcije u meniju KASA su varijacije na temu X trake:

3.1.5 Podopcija PERSONAL

Ova podopcija daje tabelu s popisom svih prodavaca i sumom novca koju su ostvarili ukupno na svim kasama. Printanje je pritiskom na F5.

PROMET-PERSONAL	
PRODAVAČ	IZNOS
ANTE	8982.00
MARIJA	805.00
PERO	2810.00
UKUPNO: 12597.00	

Slika 3.1.5.1

3.1.6 Podopcija KASE

Podopcija KASE daje ukupan promet razdvojen po kasama.

PROMET-KASE	
KASA BR.	IZNOS
1	12597.00
UKUPNO: 12597.00	

Slika 3.1.6.1

3.1.7 Podopcija PLAĆENO

Ova podopcija prikazuje sume po načinima plaćanja. Naime, uvijek je definiran način plaćanja GOTOVINA. U slučaju da je definiran još neki način plaćanja ova tabela će ga prikazati, sa sumom na svim kasama. Definiranje načina plaćanja se vrši u meniju OPCIJE 2/PLAĆANJE pa tamo možete pročitati detaljnije o načinima plaćanja.

PROMET-PLACANJE		IZNOS
NACIN PLACANJA		
CEK		240.00
GOTOVINA		9547.00
KARTICE		2400.00
UIRMAN		410.00
UKUPNO:		12597.00

Slika 3.1.7.1

3.1.8 Podopcija KOMBINACIJA

Ova podopcija maksimalno raščlanjuje promet. Vršiti se ispis prometa prvo po kasama, prodavcima koji su izdavali račune na njima i načinima plaćanja. Tako u svakom trenutku postoji potpuna kontrola koliko i kakvog tipa novca (gotovina, ček, virman, itd.) treba imati pojedini prodavac na kojoj kasi.

PROMET-KOMBINIR.			IZNOS
KS/PRODAVAC	/NACIN PL.		
1/ANTE	/GOTOVINA		6822.00
1/ANTE	/KARTICE		2160.00
1/MARIJA	/CEK		240.00
1/MARIJA	/GOTOVINA		565.00
1/PERO	/GOTOVINA		2160.00
1/PERO	/KARTICE		240.00
1/PERO	/UIRMAN		410.00
UKUPNO:			12597.00

Slika 3.1.8.1

3.1.9 Podopcija GRUPE

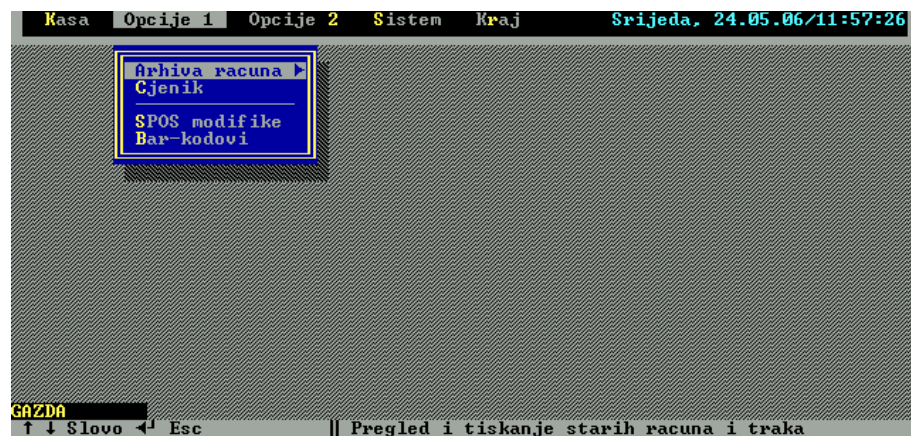
Ova podopcija prikazuje promet po poreznim grupama, onako kako su definirane u meniju OPCIJE2/GRUPE.

Slika 3.1.9.1

3.2 Opcija OPCIJE 1

Ovaj meni sadži 4 opcije.

Slika 3.2.1

Najvažnija je ARHIVA RAČUNA, koja se koristi za pregled i ispis starih računa, X i Z traka. Opcija CJENIK je korisna onima koji ne koriste neki drugi program za daljnju obradu podataka, dok SPOS MODIFIKE koriste samo oni koji imaju instaliran **SuperPos** sustav daljinskog naručivanja. BAR-KODOVI služe za unos bar-kodova artikala ubačenih u cjenik, u slučaju da koristite bar-kod čitač na kasi.

3.2.1 Podopcija ARHIVA RAČUNA

Iz samog naziva opcije vidi se o čemu se radi: pregledu i printanju svih arhiviranih računa, tj. onih računa koji su nekad zaključeni preko Z trake, kao i raznih X i Z traka.

Slika 3.2.1.1

Izborom bilo koje od ovih podopcija, bit ćete upitani za period računa koji želite pregledati:

Slika 3.2.1.2

Ako za period koji unesete postoje računi, otvorit će se tabela s njima, nešto malo drukčijeg izgleda od one u opciji KASA/RAČUNI, ali sam rad s tabelom je isti - kretanje se vrši strelicama gore-dole, printanje svih stavki trenutnog računa s F5, dok se izlazi sa ENTER ili ESC. U slučaju da za traženi period nema računa, dobit ćete obavijest o tome.

Kasa Opcije 1 Opcije 2 Sistem Kraj Srijeda, 24.05.06/12:04:35							
RACUNI ZAKLJUCENI 01.05.05-31.05.05							
Z-DATUM	KS	RACUN	SATI	NAZIV	KOLICINA	UKUPNO	PRODAVAC
02.05.05	1	15	23:00	COCA COLA 0,30	1.00	13.00	ANTE
02.05.05	1	15	23:00	SPEZZI 0,30	1.00	13.00	ANTE
02.05.05	1	15	23:00	PIZZA "CAPRICCIOSA"	2.00	74.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	BIJELO STOLNO UINO	0.50	22.50	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	MINERALNA UODA	0.50	10.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	LIGNJE NA ZARU	1.00	50.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	ISTARSKA PIZZA	1.00	48.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	MJESAMA SALATA	2.00	30.00	ANTE
02.05.05	1	17	23:03	FANTA 0,30	1.00	13.00	ANTE
02.05.05	1	17	23:03	MIS-MAS 0,30	2.00	30.00	ANTE
02.05.05	1	18	23:03	CRNO STOLNO UINO	1.00	45.00	ANTE
02.05.05	1	18	23:03	MINERALNA UODA	1.00	20.00	ANTE
03.05.05	1	1	11:55	KAVA ESPRESSO	1.00	5.00	MARIJA
03.05.05	1	2	11:55	CAPUCINO VELIKI	1.00	10.00	MARIJA
03.05.05	1	2	11:55	KAVA ESPRESSO	1.00	5.00	MARIJA
03.05.05	1	3	15:00	MINERALNA UODA	1.00	20.00	MARIJA
03.05.05	1	3	15:00	PIZZA "MARGARITA"	1.00	30.00	MARIJA

GAZDA
 ↓ ↑ ← → Esc F2 Broj-trazi F5-tren.rac. F8-PDU/A4 F9-kontrolna traka

Slika 3.2.1.3

Pritiskom na tipku F5 printat će se sve stavke s trenutno osvjetljenog računa i kase. Dakle, ako postoji više kasa i one imaju iste brojeve računa za isti datum, neće se printati računi sa svih kasa već samo s trenutno izabranog broja računa i kase. Isprintani račun ima isti izgled kao i kod opcije KASA/RAČUNI.

Tipka F9 se koristi za izlistavanje kontrolne trake, tj. svih računa u zadanom periodu.

Tipka F8 služi za ispis PDV računa na A4 format papira. Naime, neki klijenti žele dobiti "pravi" račun (obično se šalje poštom), na velikom papiru, što ova opcija omogućava. Sistem je zamišljen tako da se klijentu izda običan račun na uskom papiru, a zatim poštom (nakon zatvorene Z trake) pošalje faktura na A4 formatu (neophodno je pri tome imati veliki, A4 printer). Ovu opciju upotrebljavaju rijetki korisnici, tako da je ovdje nećemo detaljnije opisivati. Na zahtjev korisnika, ova opcija će se prilagoditi u dogovoru s administratorom.

Ako se želi pronaći odgovarajući račun izdat na nekoj od kasa, dovoljno je početi pritiskati po tipkama s brojevima. Automatski se otvara prozorčić s upitom za broj računa, kase i datumom zatvaranja Z trake. Otipkajte ono što tražite i pritisnite ENTER.

Kasa Opcije 1 Opcije 2 Sistem Kraj Srijeda, 24.05.06/12:05:55							
RACUNI ZAKLJUCENI 01.05.05-31.05.05							
Z-DATUM	KS	RACUN	SATI	NAZIV	KOLICINA	UKUPNO	PRODAVAC
02.05.05	1	15	23:00	COCA COLA 0,30	1.00	13.00	ANTE
02.05.05	1	15	23:00	SPEZZI 0,30	1.00	13.00	ANTE
02.05.05	1	15	23:00	PIZZA "CAPRICCIOSA"	2.00	74.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	BIJELO STOLNO UINO	0.50	22.50	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	MINERALNA UODA	0.50	10.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	LIGN	1.00	50.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	ISTA	1.00	48.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	MJES	2.00	30.00	ANTE
02.05.05	1	17	23:03	FANTA 0,30	1.00	13.00	ANTE
02.05.05	1	17	23:03	MIS-MAS 0,30	2.00	30.00	ANTE
02.05.05	1	18	23:03	CRNO STOLNO UINO	1.00	45.00	ANTE
02.05.05	1	18	23:03	MINERALNA UODA	1.00	20.00	ANTE
03.05.05	1	1	11:55	KAVA ESPRESSO	1.00	5.00	MARIJA
03.05.05	1	2	11:55	CAPUCINO VELIKI	1.00	10.00	MARIJA
03.05.05	1	2	11:55	KAVA ESPRESSO	1.00	5.00	MARIJA
03.05.05	1	3	15:00	MINERALNA UODA	1.00	20.00	MARIJA
03.05.05	1	3	15:00	PIZZA "MARGARITA"	1.00	30.00	MARIJA

GAZDA
↑ ↓ ← → ⏪ Esc F2 | Broj-trazi F5-tren.rac. F8-PDU/A4 F9-kontrolna traka

Slika 3.2.1.4

Ako traženi račun postoji, program će vas postaviti direktno na prvu stavku tog računa. Ovo je jednostavan i brz način pretraživanja.

Kasa Opcije 1 Opcije 2 Sistem Kraj Srijeda, 24.05.06/12:08:06							
RACUNI ZAKLJUCENI 01.05.05-31.05.05							
Z-DATUM	KS	RACUN	SATI	NAZIV	KOLICINA	UKUPNO	PRODAVAC
02.05.05	1	16	23:00	BIJELO STOLNO UINO	0.50	22.50	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	MINERALNA UODA	0.50	10.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	LIGNJE NA ZARU	1.00	50.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	ISTARSKA PIZZA	1.00	48.00	ANTE
02.05.05	1	16	23:00	MJESAMA SALATA	2.00	30.00	ANTE
02.05.05	1	17	23:03	FANTA 0,30	1.00	13.00	ANTE
02.05.05	1	17	23:03	MIS-MAS 0,30	2.00	30.00	ANTE
02.05.05	1	18	23:03	CRNO STOLNO UINO	1.00	45.00	ANTE
02.05.05	1	18	23:03	MINERALNA UODA	1.00	20.00	ANTE
03.05.05	1	1	11:55	KAVA ESPRESSO	1.00	5.00	MARIJA
03.05.05	1	2	11:55	CAPUCINO VELIKI	1.00	10.00	MARIJA
03.05.05	1	2	11:55	KAVA ESPRESSO	1.00	5.00	MARIJA
03.05.05	1	3	15:00	MINERALNA UODA	1.00	20.00	MARIJA
03.05.05	1	3	15:00	PIZZA "MARGARITA"	1.00	30.00	MARIJA
03.05.05	1	3	15:00	PIZZA "QUATTRO STAGION	1.00	37.00	MARIJA
03.05.05	1	4	15:40	PIVO TOCENO DOMACE 0,3	1.00	10.00	MARIJA
03.05.05	1	4	15:40	UOCNI SOKOVI BOCE	1.00	12.00	MARIJA

GAZDA
↑ ↓ ← → ⏪ Esc F2 | Broj-trazi F5-tren.rac. F8-PDU/A4 F9-kontrolna traka

Slika 3.2.1.5

Sve ostale opcije su identične onima iz menija KASA tako da ih nećemo posebno opisivati. Bitno je samo reći to da opcija RAČUNI kreira tabelu s obzirom na datum izdavanja računa (a ne zaključivanja Z trake), dok sve ostale opcije (X, Z, Personal, Kase, Plaćeno i Kombinacija) prave tabelu isključivo na osnovu istog datuma zaključenja Z trake. To konkretno znači da se u opciji RAČUNI mogu zajedno naći računi koji knjigovodstveno ne spadaju u isti koš. Recimo, računi izdati neposredno iza ponoći (koji knjigovodstveno pripadaju Z traci od prethodnog dana) će biti u tabeli zajedno s računima izdatima istog dana, ali popodne (koji pripadaju Z traci od tog dana).

3.2.2 Podopcija CJENIK

Ovu podopciju koristit će samo oni korisnici koji ne vrše obradu prometa nekim knjigovodstvenim paketom koji je moguće spojiti s kasom. Također i u slučajevima ručnog obračuna prometa koristit će se ova opcija. Ona, naime, služi za unos šifri, naziva i cijena. Međutim, ništa više

od toga - kasa, odnosno paket **KASA/MANAGER** ne zna od čega se koji artikl sastoji niti vodi stanje materijala. Sve to je prepušteno knjigovođi, odnosno nekom drugom programskom paketu za obradu konjigovodstveno-skladišnih podataka.

Sifra	Naziv	Cijena	Grupa
000001	PARMA PRSUT	50.00	HRANA
000002	OUČJI SIR	40.00	HRANA
000003	OSTALA HL. PREDJELA	30.00	HRANA
000100	SALATA RAJCICA	35.00	HRANA
000101	SALATA ZELENA	15.00	HRANA
000102	SALATA MIJEIANA	15.00	HRANA
000103	SALATA AMPORA	30.00	HRANA
000200	JUHA GOVEDA	15.00	HRANA
000201	JUHA RAJCICA	15.00	HRANA
000202	JUHA POURCE	15.00	HRANA
000300	PIZZA MARGHERITA	25.00	HRANA
000301	PIZZA SALAMI	35.00	HRANA
000302	PIZZA SUNKA	35.00	HRANA
000303	PIZZA CAPRICCIOSA	40.00	HRANA
000304	PIZZA VEGETARIANA	35.00	HRANA

Slika 3.2.2.1

Kada prvi put budemo željeli unositi artikle, imat ćemo praznu sliku na ekranu (pogledajte sliku 3.2.2.2). Pritisak na INS dodaje novu stavku u cjenik:

Sifra	Naziv	Cijena	Grupa
1	kava espress	0.00	

Slika 3.2.2.2

Polja imaju logične nazive, a polje GRUPA. se koristi za određivanje porezne grupe kojoj stavka pripada. Prethodno moraju biti unesene sve potrebne porezne grupe (meni OPCIJE 2/GRUPE).

Šifre artikala će se automatski popuniti početnim nulama, a naziv pretvoriti u velika slova. Nakon što unesete više artikala, pretraživanje možete lako i brzo vršiti pritiskom na slova (pretraživanje po nazivu) ili na brojke (pretraživanje po šifri). Pogledajte slijedeću sekvencu slika koje prikazuju oba načina pretraživanja.

Kasa Opcije 1 Opcije 2 Sistem Kraj Srijeda, 24.05.06/12:14:04

Arhiva racuna
Cjenik

CJENIK NORMATIUA < 200 >

Sifra	Naziv	Cijena	Grupa
000001	PARMA PRSUT	50.00	HRANA
000002	OUČJI SIR	40.00	HRANA
000003	OSTALA HL		HRANA
000100	SALATA RA		HRANA
000101	SALATA ZE		HRANA
000102	SALATA MIJESANA	15.00	HRANA
000103	SALATA AMFORA	30.00	HRANA
000200	JUHA GOVEDA	15.00	HRANA
000201	JUHA RAJČICA	15.00	HRANA
000202	JUHA POURCE	15.00	HRANA
000300	PIZZA MARGHERITA	25.00	HRANA
000301	PIZZA SALAMI	35.00	HRANA
000302	PIZZA IUNKA	35.00	HRANA
000303	PIZZA CAPRICCIOSA	40.00	HRANA
000304	PIZZA VEGETARIANA	35.00	HRANA

Naziv: Jagerm

GA

↑ ↓ ← → Del Ins Esc CTRL+Del | Slovo/broj-nadi F5-printaj F9-popuni

Slika 3.2.2.3

Kasa Opcije 1 Opcije 2 Sistem Kraj Srijeda, 24.05.06/12:15:47

Arhiva racuna
Cjenik

CJENIK NORMATIUA < 200 >

Sifra	Naziv	Cijena	Grupa
002003	JAGERMEISTER 0.03	22.00	PICE
000200	JUHA GOVEDA	15.00	HRANA
000202	JUHA POURCE	15.00	HRANA
000201	JUHA RAJČICA	15.00	HRANA
000290	JUICE 0.20	12.00	HRANA
003209	KAKAO	10.00	HRANA
003200	KAVA	5.00	HRANA
003202	KAVA UEL.	8.00	HRANA
003201	KAVA-SLAG	6.00	HRANA
003203	KAVA-SLAG UEL.	10.00	HRANA
000800	KOBASICE DOM.	45.00	HRANA
003101	KOKTEL ALASKA	25.00	PICE
003002	KOKTEL AMERICAN GLORY	40.00	PICE
003003	KOKTEL AMFORA	45.00	PICE
003000	KOKTEL BELAMI	35.00	PICE

GA

↑ ↓ ← → Del Ins Esc CTRL+Del | Slovo/broj-nadi F5-printaj F9-popuni

Slika 3.2.2.4

Kasa Opcije 1 Opcije 2 Sistem Kraj Srijeda, 24.05.06/12:20:46

Arhiva racuna
Cjenik

CJENIK NORMATIUA < 200 >

Sifra	Naziv	Cijena	Grupa
000001	PARMA PRSUT	50.00	HRANA
000002	OUČJI SIR	40.00	HRANA
000003	OSTALA HL.PREDJELA		HRANA
000100	SALATA RAJČICA		HRANA
000101	SALATA ZELENA		HRANA
000102	SALATA MIJESANA	15.00	HRANA
000103	SALATA AMFORA	30.00	HRANA
000200	JUHA GOVEDA	15.00	HRANA
000201	JUHA RAJČICA	15.00	HRANA
000202	JUHA POURCE	15.00	HRANA
000300	PIZZA MARGHERITA	25.00	HRANA
000301	PIZZA SALAMI	35.00	HRANA
000302	PIZZA SUNKA	35.00	HRANA
000303	PIZZA CAPRICCIOSA	40.00	HRANA
000304	PIZZA VEGETARIANA	35.00	HRANA

Sifra: 3200

GA

↑ ↓ ← → Del Ins Esc CTRL+Del | Slovo/broj-nadi F5-printaj F9-popuni

Slika 3.2.2.5

Sifra	Naziv	Cijena	Grupa
003200	KAVA	5.00	HRANA
003201	KAVA-SLAG	6.00	HRANA
003202	KAVA UEL.	8.00	HRANA
003203	KAVA-SLAG UEL.	10.00	HRANA
003204	CAPPUCCINO	6.00	HRANA
003205	CAPPUCCINO UEL.	10.00	HRANA
003206	MACCHIATO	6.00	HRANA
003207	MACCHIATO UEL.	10.00	HRANA
003208	BIJELA KAVA	10.00	HRANA
003209	KAKAO	10.00	HRANA
003210	EIS CAFFE	15.00	HRANA
003211	CAJ-LIMUN	8.00	HRANA
003300	MENU 1<SAL-SPAG-SLAD>	40.00	HRANA
003301	MENU 2<SAL-SNIC-SLAD>	40.00	HRANA
003302	MENU 3<SAL-RIBA-SLAD>	50.00	HRANA

Slika 3.2.2.6

Artikal se briše jednostavno pritiskom na DEL, što se vidi na sljedećoj slici:

Sifra	Naziv	Cijena	Grupa
003200	KAVA	5.00	HRANA
003202	KAVA UEL.		NA
003201	KAVA-SLAG		NA
003203	KAVA-SLAG UEL.		NA
000000	KOBASICE DOM.		NA
003101	KOKTEL ALASKA		E
003002	KOKTEL AMERICA		E
003003	KOKTEL AMFORA		E
003000	KOKTEL BELAMI	35.00	PICE
003006	KOKTEL BLUE SPECIAL	30.00	PICE
003005	KOKTEL COWBOY	40.00	PICE
003001	KOKTEL DIPLOMATI	45.00	PICE
003004	KOKTEL FATAMORGANA	25.00	PICE
003100	KOKTEL FLOP	20.00	PICE
003102	KOKTEL FLORIDA	30.00	PICE

Slika 3.2.2.7

Prije samog brisanja bit ćete upitani želite li to zaista učiniti. Moguće je obrisati i sve artikle odjednom kombinacijom tipki CTRL i DEL, s tim da ćete prije toga također biti upozoreni.

Ako želite ispraviti neka polja artikla, onda kad ste na tom artiklu pritisnite ENTER i ispravite ono što želite.

Čtav cjenik se može otprintati pritiskom na tipku F5 i po trenutnom načinu sortiranja, na koji ukazuje trepćuća strelica u polju ŠIFRA ili NAZIV.

Postoji i jedna specijalna mogućnost. Naime, ako šifru počnete sa slovom engleske abecede (umjesto brojem), onda će se taj artikal smatrati kao "postotni artikal". O čemu se radi? Moguće je kreirati artikle koji nemaju fiksnu cijenu već njihov iznos predstavlja postotak (0-100%, slika 3.3.2.8).

Slika 3.3.2.8

Kad se ovakav artikal ubaci na kasi kao stavka na računu, onda se njegova vrijednost računa kao postotak u odnosu na sumu svih ostalih NE-postotnih stavki. Takvi artikli su zgodni za dodatne usluge kao što su živa muzika, servisiranje na terasi, razni popusti (postotak može biti i negativan!). Samo je bitno znati da se postotni artikal računa u odnosu na sumu svih ostalih stavki i da nije moguće ostvariti postotni iznos samo na pojedine stavke na računu. Na istom računu se može nalaziti i više različitih postotnih stavki i svaka od njih će računati svoj iznos u odnosu na sumu svih ostalih NE-postotnih artikala. Kod unosa ovih artikala na kasi nije moguće tipkati njihovu količinu, jer se automatski smatra da je ona 1.

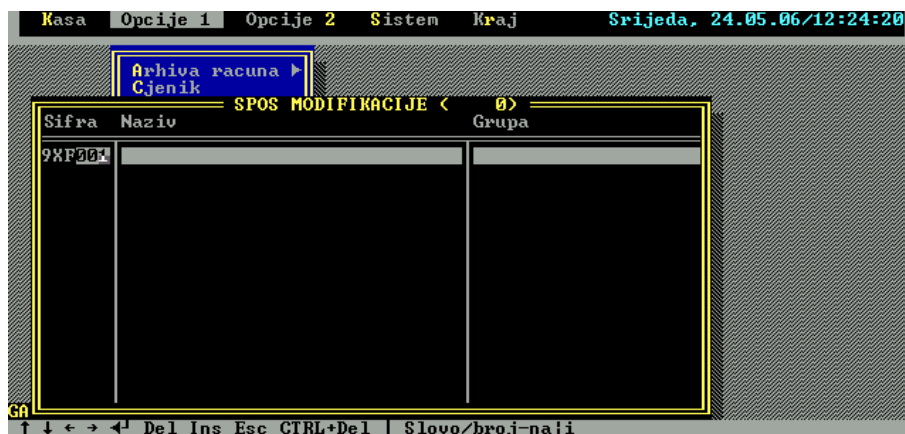
Kad završite s ažuriranjem cjenika i pritisnete ESC, ako je bilo nekih promjena, bit ćete upitani želite li snimiti novonastale promjene, kao na slijedećoj slici:

Slika 3.2.2.9

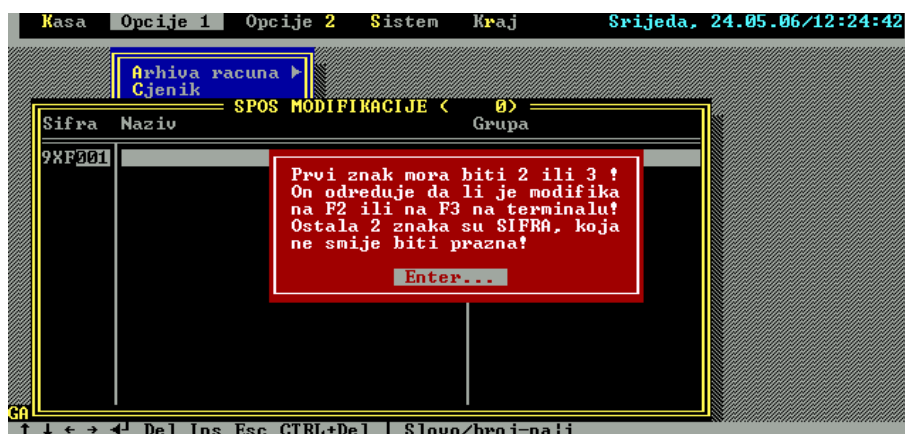
3.2.3 Podopcija SPOS MODIFIKE

Ovu opciju koriste isključivo oni korisnici koji imaju sustav daljinskog naručivanja **SuperPos**. Za ostale ona je isključena. Ovom opcijom se definiraju specijalni artikli koji se šalju ručnim terminalima i odnose se na sadržaj tipki F2 i F3. Na te tipke se mogu staviti specijalni artikli, u stvari modifikacije, koji imaju cijenu 0 i služe radi lakše komunikacije među osobljem.

Slika 3.2.2.10

Princip unosa, ispravljanja i brisanja ovih artikala je isti kao i kod unosa običnih artikala. Postoje međutim, određena dodatna pravila koja se moraju poštivati. Kao što se vidi sa slike, šifra ovakvih artikala uvijek počinje sa "9XF", što je nepromjenjivo. Ostala 3 znaka za šifru moraju biti uneseni na sljedeći način: prvi znak može biti samo broj 2 ili 3 i definira da li se artikal šalje na tipku F2 (2) ili F3 (3). Druga 2 znaka su sama šifra artikla (kako bi se razlikovao od ostalih) i ne može biti prazna. Pogledajte sliku 3.2.2.11.

Slika 3.2.2.11

Što se može staviti na tipke F2 i F3 pogledajte na slici 3.2.2.12:

Slika 3.2.2.12

Svi ovi artikli, pošto imaju cijenu 0, ne izlaze prilikom printanja računa i koriste se isključivo kod slanja narudžbi. Pomoću njih je moguće ostvariti bržu i kvalitetniju komunikaciju među osobljem.

3.3 Opcija OPCIJE 2

OPCIJE 2 sadrže podmeni sa više opcija:

Slika 3.3.1

3.3.1 Podopcija TIPKOVNICA

Ova opcija služi za definiranje tipkovnice koja će se koristiti na kasama. Naime, kase imaju mogućnost bržeg i lakšeg unosa stavki pritiskom na određenu tipku (vizualno istaknutu nekim natpisom, bojom ili znakom). Opcija TIPKOVNICA se koristi da bi se svakoj tipki pridružio jedan ili više artikala te da se takva definicija kopira u radno područje kase koju izaberemo.

Po izboru ove opcije bit ćete upitani za izbor tipa tipkovnice:

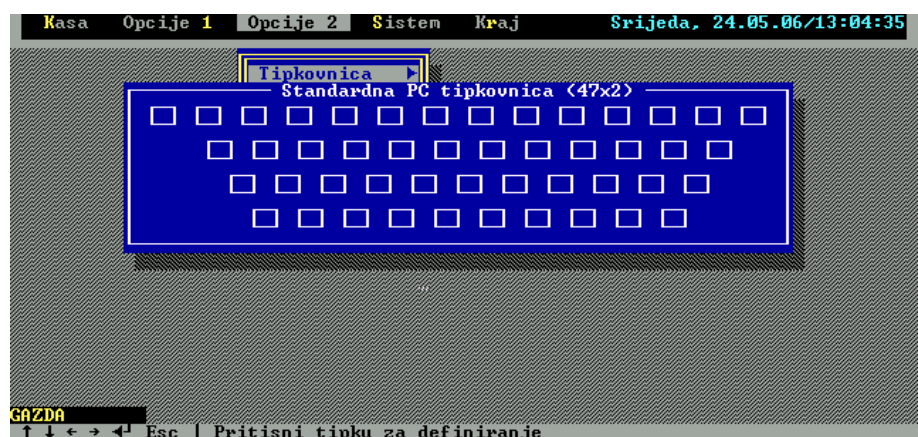

Slika 3.3.1.1

Razlika između standardne i POS (Point Of Sale - prodajno mjesto) tipkovnica je što su tipke kod standardne tipkovnice unaprijed označene. Izgled POS tipkovnice je moguće kreirati po svojoj želji. Na standardnoj tipkovnici moguće je definirati 47 tipki i to dvostruko (ukupno 94). Naime, pritiskom samo na tipku dobijamo jednu definiciju, dok kombinacija SHIFT+tipka daje drugu definiciju (PAŽNJA - aktiviranjem CAPS LOCK funkcije na tipkovnici postizemo isti efekat kao da stalno držimo pritisnut SHIFT!). Kod POS tipkovnice toga nema: ona sadrži određen broj tipki i nije potrebno koristiti dodatnu tipku za više definicija. Glede kase i menadžera, svejedno je koju tipkovnicu definirate. Na slikama 3.3.1.8 i 3.3.1.9 je korištena ista definicija tipkovnice za različit tip. Ispunjeni kvadrati označavaju definirane tipke.

Ako je aktivan neki rezidentni program za predefiniranje tipkovnice (zbog naših slova čćđšž) pritisak na predefiniranu tipku će dati na ekranu pogrešnu sliku (označit će se neka druga tipka). Stoga preporučujemo da se prije ulaska u KASU ili MANAGER deaktivira takav program.

Ako ste izabrali standardnu PC tipkovnicu, na ekranu će biti ovakva slika:

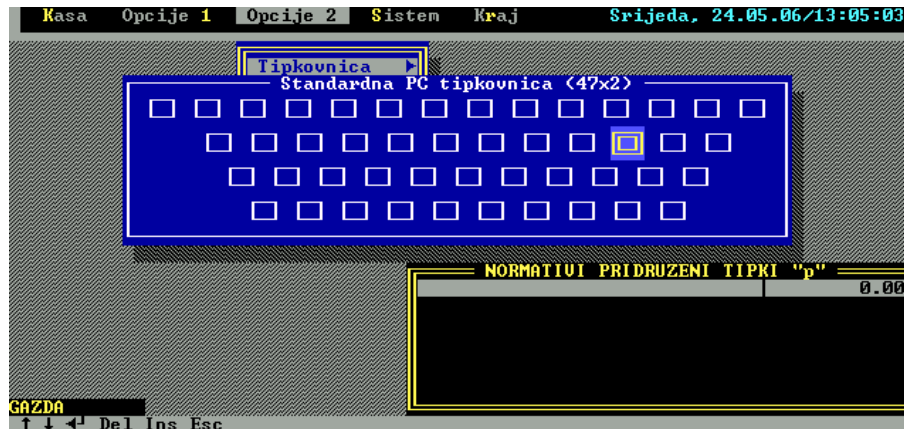
Slika 3.3.1.2

Bez obzira koju tipkovnicu da ste izabrali, daljnji rad s njom je identičan za oba tipa. Svaka tipka koja je definirana je ispunjena. One koje ne

sadrže definiciju su prazne. Tipka koja se trenutno definira ili treperi ili je u specijalnoj boji (zavisno od tipa monitora).

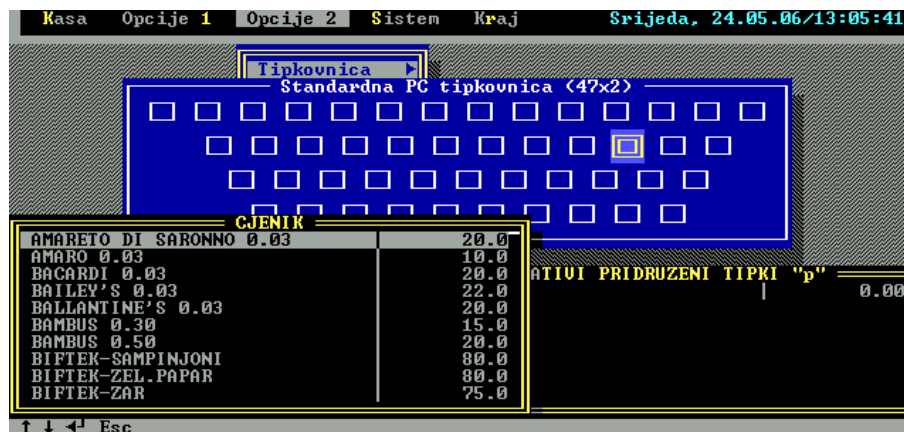
Za opis ćemo koristiti definiranje standardne PC tipkovnice. Dakle, kada dobijete prikaz kao sa slike 3.3.1.3 od vas se očekuje da pritisnete tipku koju želite definirati. Tada se otvara prozor sa spiskom artikala pridruženih toj tipki.

Pritisnuli smo "malo p" i otvorio se prozor kao na slijedećoj slici:

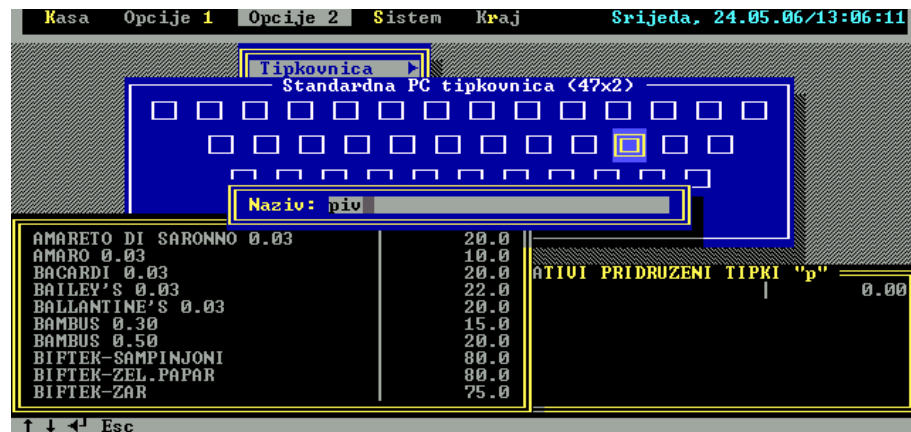
Slika 3.3.3.3

Želimo li dodati artikale na izabranu tipku, pritisnut ćemo tipku INS. Otvara se novi prozor sa listom svih postojećih artikala, složenih abecedno.

Slika 3.3.1.4

Kroz listu artikala se možemo kretati strelicama gore-dole ili pritiskom na počeno slovo artikla.

Slika 3.3.1.5

Slika 3.3.1.6

Kada osvjetlimo željeni artikal, pritiskom na ENTER ga šaljem u prozor sa spiskom artikala pridruženih pritisnutoj tipki (artikal dobije strelicu s lijeve strane). Moguće je dodijeliti koliko god želimo artikala pojedinoj tipki. Program ne dopušta dupliciranje artikala na istoj tipki, ali vam ne brani da isti artikal pridružite na više različitih tipki. Kada završite s dodavanjem artikala pritisnite ESC i prozor s popisom artikala će se zatvoriti.

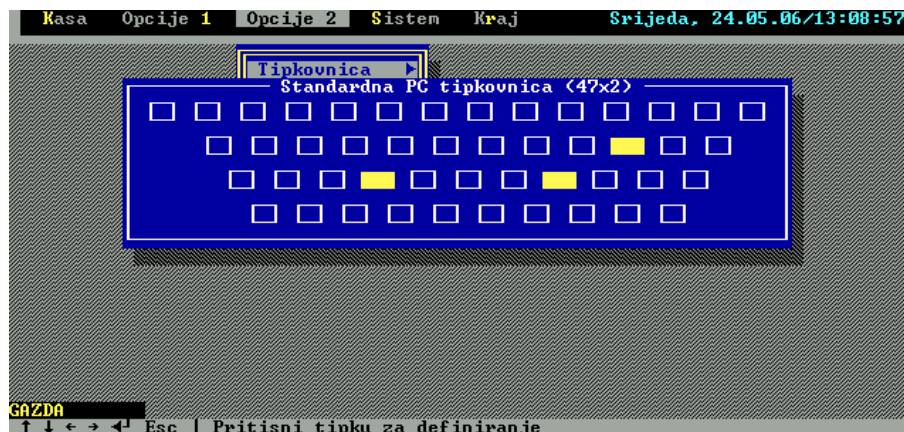
Pretpostavimo da smo dodali nekoliko artikala tipki "malo p":

Slika 3.3.1.7

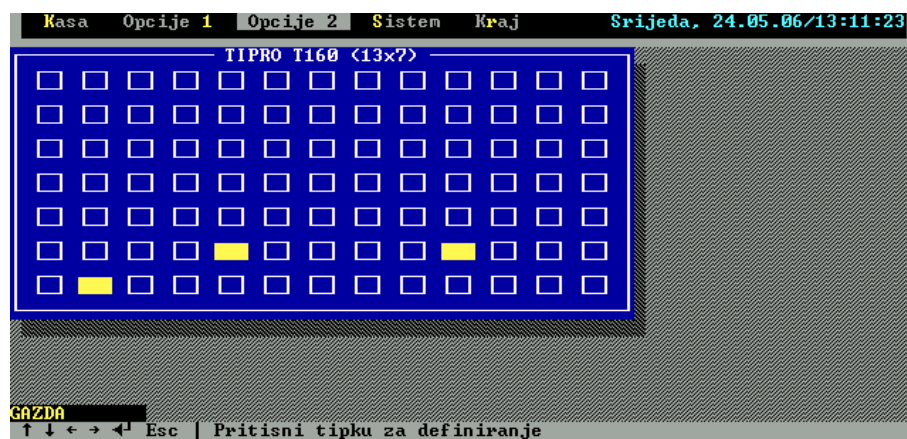
Želimo li obrisati neki od artikala jednostavno ga osvjetlimo i pritisnemo DEL. Ako smo to slučajno uradili, možemo ga ponovo dodati preko INS i liste artikala. Ovako možete dodavati i brisati artikle pridružene pritisnutoj tipki sve dok ne pritisnete ESC. Nakon toga, ako lista nije prazna, kvadratić koji označava tipku na tipkovnici će se ispuniti. U suprotnom, ako je lista artikala prazna, kvadratić će biti prazan. Kada na ekranu opet ostane samo slika tipkovnice, možete pritisnuti novu tipku i nju definirati ili mijenjati i opet tako sve dok ne pritisnete ESC.

Evo što smo dobili nakon definiranja nekoliko tipki:

Slika 3.3.1.8

Izborom neke od POS tipkovnica slika će biti nešto drugačija:

Slika 3.3.1.9

Pošto je čitav sustav često organiziran tako da se s menadžerom radi na računalu u izdvojenom uredu (backoffice), bilo bi nezgodno stalno isključivati POS tipkovnicu s kase i postavljati je na to računalo radi programiranja. Zato je POS tipkovnicu moguće programirati pomoću standardne PC tipkovnice. Naime, tipku koju želite definirati možete izabrati pritiskom na strelice i zatim ENTER. To je jedina razlika u odnosu na definiranje standardne tipkovnice (gdje izbor tipke strelicama nije omogućen).

Osim toga, moguće je kreirati vlastitu, potpuno novu POS tipkovnicu, koja ima x kolona i y redova. Jedini uvjet je da je područje za unos artikala pravokutnog oblika (kolone x redovi).

Nakon pritiska na ESC, slika tipkovnice nestaje, a pojavljuje se pitanje:

Slika 3.3.1.10

To vam omogućuje da zaista prebacite novu definiciju tipkovnice u radno područje izabrane kase ili da od toga odustanete i ostavite staru definiciju.

3.3.2 Podopcija PRINTER

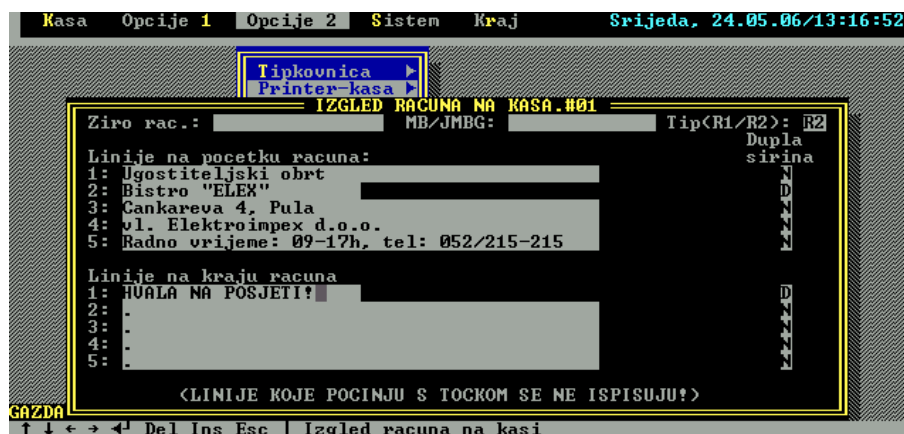
Podopcija PRINTER služi za definiranje ispisa računa na kasi, definiranje printera za narudžbe te kodova različitih printera. Radi slično kao i definicija tipkovnice, dakle, nakon izbora podopcije, Menadžer vas pita za koju kasu želite izvršiti podopciju, ako na kasi ne postoji definicija printera ponudi vam se mogućnost kopiranja s neke druge kase, zatim se otvori ekran s izabranom podopcijom i nakon što završite postavlja se upit da li zaista želite to poslati na izabranu kasu.

Slika 3.3.2.1

izgled računa

Ekran za promjenu izgleda računa je ovakav:

Slika 3.3.2.2

Pretpostavka je da na kasama koristite POS printere koji imaju usku traku za račune (37 - 42 kolone). Otvoreno je nekoliko polja (osvijetljenih) u koja možete unositi podatke. Kroz polja se krećete ili pritiskom na ENTER ili strelicama gore-dole. U samom polju možete koristiti strelice lijevo-desno. Unos se prekida na 2 načina: pritiskom na ESC, kada se trenutno polje u kojem je bio kurzor *ne ažurira*, tj. ostavlja se stara vrijednost, dok ostala polja ostaju onakva kakva su na ekranu ili odlaskom na zadnje polje (to je 5. linija na kraju ekrana, polje široki ispis) i pritiskom na ENTER. U ovom drugom slučaju sve se promjene pamte.

Glede programa, obavezno je popuniti samo polje TIP, sa R1 ili R2, čime se označava PDV račun. Ostala polja su neobavezna, ali da budemo potpuno precizni, ta polja su neobavezna glede programa, ali se moraju pravilno popuniti radi ispravnog izgleda računa koji propisuje Zakon.

Zapazite polje DUPLA ŠIRINA, koje služi za ispis duplo širih znakova na printeru, čime se prepolovljava njegova ukupna dužina (broj znakova koji se mogu zapisati u takvoj liniji).

Ne želite li trošiti papir ispisom praznih linija, na početku linije ostavite samo točku i cijela linija će biti preskočena.

Ne zaboravite da se svaka linija prilikom printanja centrira, tako da nije potrebno da je vi centrirate u polju za unos.

narudžbe

Kasa posjeduje mogućnost printanja narudžbi za otvorene stolove. Naime, kako se svaki artikal se mora označiti poreznom grupom, onda se isti podatak može koristiti i za ispis narudžbi prilikom otvaranja stolova.

U ovoj opciji treba reći na koji printer port (može biti skopčano više printera na isti kompjuter) treba slati narudžbe koje spadaju u koju grupu.

Slika 3.3.2.3

Što time dobijamo? Recimo da imamo printer u kuhinji, printer na šanku i printer uz kasu. Printer uz kasu koristimo samo za izdavanje računa, dok druga dva koristimo za narudžbe. Pošto su printeri spojeni na različite portove (LPT1, LPT2, LPT3, COM1, COM2, COM3 i COM4), možemo reći da sva grupa HRANA, npr. ide na port COM1, na koji je spojen printer u kuhinji. Grupa PICE može ići na port COM2, s kojim je spojen printer na šanku. Prilikom otvaranja narudžbe, sve što spada u grupu HRANA će otići na COM1, tj. u kuhinju, a svo PICE na COM2, tj. na šank.

Tako smo s kase automatski razdvojili narudžbe za kuhinju i šank, čime je usluživanje gostiju ubrzano, a komunikacija između osoblja maksimalno pojednostavljena.

Ako izdavanje narudžbi nije potrebno (kafe barovi, bistroi i uopće lokali gdje ne postoji takva organizacija rada), onda se svaka grupa može definirati kao NUL printer i narudžbe će se printati *nigdje*, tj. neće se printati nikako.

Organizaciju printera za narudžbe uglavnom vrši administrator, ali je to omogućeno i samim korisnicima. Naravno, potrebno je znati gdje i kako su printeri spojeni te pravilno označiti grupe za narudžbe.

PRINTER KODOVI

Radi se o opciji koju najčešće koriste administratori. Ova opcija se koristi u slučaju promjene modela printera pošto različiti printeri nemaju iste kodove za određene načine rada. Na ovaj način je olakšana eventualna promjena.

Slika 3.3.2.4

N Korisnicima se ne preporučuje korištenje ove opcije! N

3.4 Opcija SISTEM

SISTEM se sastoji od nekoliko opcija koje prvenstveno utječu na rad menadžera (osim LOZINKI, koje koriste i kase).

Slika 3.4.1

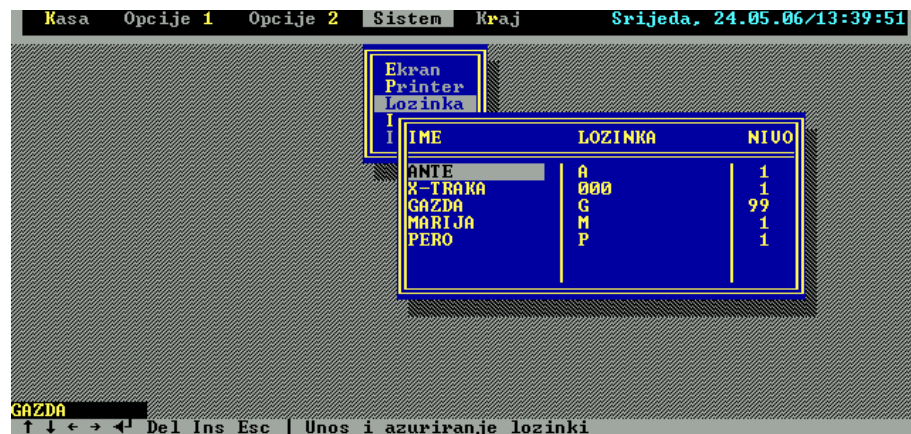
Opcijom EKTRAN možemo definirati da li radimo s kolor ili crno-bijelim monitorom s tim da, naravno, izborom KOLOR opcije na crno-bijelom monitoru nećemo besplatno pretvoriti crno-bijeli monitor u kolor model već će slika na njemu biti manje kontrastna i teže vidljiva nego da smo izabrali ono što treba.

Opcijom PRINTER definiraju se kodovi za printer koji će koristiti menadžer. Nju slično kao i kod definiranja kodova za printere na kasama, obični korisnik ne treba dirati ako ne zna točno što i kako treba upisati.

Slika 3.4.3

LOZINKA se koristi za promjenu pristupnih lozinki. Ovo je jedna od važnijih opcija u menadžeru. Naime, svakoj osobi se može dati/zabraniti pristup kasi i menadžeru definiranjem pristupnih lozinki. Svi definirani korisnici imaju svoje IME (koje se uvijek ispisiuje u donjem lijevom kutu ekrana), LOZINKU te nivo pristupa. Nivo može biti od 1 do maksimalno 99 i predstavlja vrstu zaštite od nepoželjnih korisnika.

Slika 3.4.4

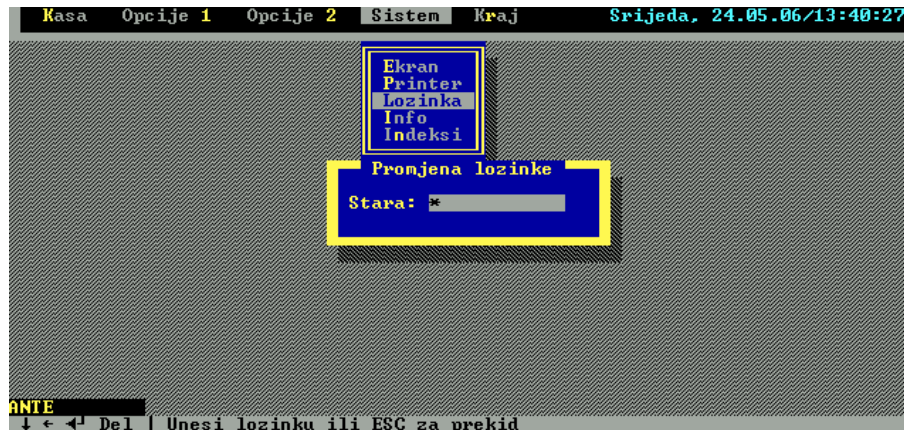
Korisnik se može kretati kroz tabelu i mijenjati pojedina polja. Opet su u igri tipke INS, DEL, ENTER i ESC. Novi korisnik se dodaje sa INS. Potrebno je ispuniti sva tri polja podacima. Ime i lozinka moraju biti jedinstveni i menadžer neće dozvoliti njihovo ponavljanje. Nivo ne može biti veći od onoga koji ima trenutni korisnik. Postojeći korisnik se briše pritiskom na DEL, s time da program ne dopušta brisanje korisnika koji je trenutno u programu (na slici je to GAZDA). Ispravak se vrši odlaskom na odgovarajuće polje i pritiskom na ENTER. Nakon što su se napravile sve izmjene, prozor se zatvara sa ESC. Promjene lozinki imaju efekat kako na menadžer tako i na KASE!

Postoji i nekoliko specijalnih IMENA za lozinku (slika 3.4.4). Ime "X-TRAKA" se definira ako se želi omogućiti pregled X trake direktno na kasama (bez izlaska iz kase i ulaska u menadžer). Potrebno je za ime ove lozinke točno otipkati X-TRAKA, dati joj neku lozinku (na slici je to 000) i nivo 1, pošto tu lozinku znaju svi koji rade s kasom. Ako je lozinka definirana kao na slici 3.4.4, onda će se pregled X trake moći napraviti (i printati) iz kase tako da se na upit za lozinku otipka 000. Ovo je zgodno za

slučaj kad je potrebno nekoj od inspekcija izdati X traku radi kontrole prometa.

Korisnici **SuperPOS** terminala mogu koristiti 2 specijalne lozinke: TERMINAL-PRG i TERMINAL-DEF. Prva se koristi za programiranje terminala, odnosno za slanje artikala i cijena u terminale, dok druga služi za definiranje koji terminal se nalazi kod kojeg prodavca.

Lozinka funkcionira tako da kad uđete sa svojom lozinkom u menadžer, ako imate nivo veći od 49 možete vidjeti svoju i sve lozinke s nižim nivoom. Nivoi 90-99 mogu vršiti preglede X i Z traka, dok nivoi od 1-49 mogu vršiti samo promjenu svoje lozinke (vidi slijedeću sliku).

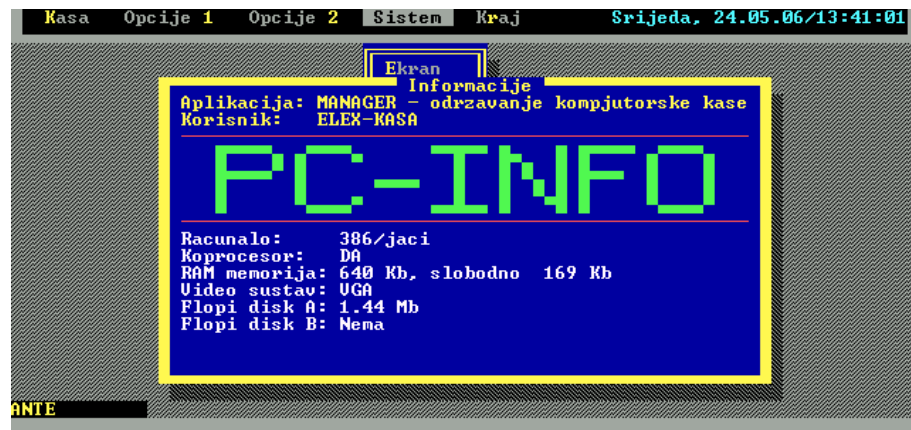
Slika 3.4.5

Ovakvim niveliranjem je moguće konobarima dati nivo 1, njihovim nadređenim (šefovi i sl.) nivo 50 (kako bi mogli kontrolirati sve sa nivoom manjim od svog) te vlasniku nivo 90-99 kako bi mogao vršiti preglede i zaključivanje prometa. Pogledajte sliku 3.4.6, kada osoba s niskim nivoom (ANTE, nivo 1) pokuša ući u nedopuštenu opciju (KASA)

Slika 3.4.6

Opcija INFO daje osnovne informacije o aplikaciji, korisniku i računalu na kojem se izvodi.

Slika 3.4.7

3.5 Opcija KRAJ

Ova opcija je najjednostavnija - prekida rad menadžera. Kada je izaberete, morat ćete još jednom potvrditi svoju odluku.

Slika 3.5.1